

Bătrânul care citea romane de dragoste

Luis Sepulveda

Capitolul întâi

Cerul era o burtă umflată de măgar atârnând amenințător la numai câteva palme deasupra capetelor noastre. Vântul călduț și lipicios mătura câteva frunze căzute și zgâltâia violent bananierii rahitici care împodobeau frontispiciul primăriei.

Puținii locuitori din El Idilio și, o dată cu ei, câțiva aventurieri veniți de prin apropiere se adunau pe chei, așteptându-și rândul pentru a se așeza în fotoliul rotativ al doctorului Rubicundo Loachamin, dentistul, care alina durerile pacienților săi printr-o ciudată anestezie orală.

— Te doare? Întreba.

Agățându-se cu disperare de brațele fotoliului, pacienții răspundeau holbând peste măsură ochii și mai ales șiroind de sudoare.

Unii dintre ei încercau să-și îndepărteze gura de mâinile insolente ale dentistului și să-i răspundă printr-o meritată înjurătură, dar intențiile lor eşuau din pricina brațelor vânjoase și glasului autoritar al stomatologului.

— Stai liniștit, ce dracu'! La mâinile! Știu că doare. Și a cui e vina? La să vedem. A mea? A guvernului! Bagă bine la cap! Guvernul e vinovat că ai dinții stricați. Guvernul e vinovat că te doare.

Pacienții îndurerăți încuviințau atunci închizând ochii sau mișcând ușor din cap.

Doctorul Loachamin ura guvernul. Toate guvernele și pe fiecare în parte. Fiul ilegitim al unui imigrant iberic, moștenise de la tatăl său o poftă nestinsă de scandal împotriva oricărei autorități, însă motivele acelei uri neîmpăcate se pierduseră la un chef din tinerețe, astfel încât pălăvrăgelile lui de anarchist se transformaseră într-un fel de hibă morală care îl făcea simpatic.

Vocifera împotriva guvernelor care se schimbau la fel cum o făcea împotriva străinilor veniți uneori de la instalațiile petrolifere din Coca și care, impudici, fotografiau fără să ceară îngăduință gurile deschise ale pacienților săi.

În imediata apropiere, echipajul puțin numeros al vaporului *Sucre* încărca mânunchiuri de banane verzi și saci cu boabe de cafea.

Într-o parte a cheiului erau îngrămădite lăzi de bere, de rachiu Frontera, de sare și butelile cu gaz care fuseseră descărcate devreme în acea zi.

Sucre avea să ridice ancora când dentistul va termina de reparat fălcile, urma să navigheze împotriva curentului pe râul Nangaritza, pentru a intra mai târziu în Zamora și, după patru zile de lentă navigație, avea să ajungă în portul fluvial din El Dorado.

Vaporul, o străveche cutie plutitoare pusă în mișcare de spiritul hotărât al comandantului său, mecanic de meserie, de eforturile celor doi bărbați

zdraveni care formau echipajul și de voința tuberculoasă a unui bătrân motor diesel, nu avea să se întoarcă decât după sfârșitul anotimpului ploios, prevestit de cerul acoperit de nori.

Doctorul Rubicundo Loachamin venea în El Idilio de două ori pe an, întocmai ca poștașul, care rareori aducea corespondență pentru vreun localnic. Din valijoara lui paradită nu ieșea decât hârtii oficiale adresate primarului sau portretele solemne și decolorate de umezeală ale celor care se perindau la guvernare.

Oamenii așteptau sosirea vaporului fară altă speranță decât aceea de a-și vedea înnoite proviziile de sare, gaz, bere și rachiul, dar pe dentist îl primeau cu un sentiment de ușurare, mai cu seamă supraviețuitorii epidemiei de malarie, obosiți să tot scuipe resturi de dinți și dornici să aibă gura curățată de așchii, pentru a-și proba una dintre protezele frumos alinate pe o mușama vineție care avea un incontestabil aer suveran.

Tunând și fulgerând împotriva guvernului, dentistul le curăța gingeile de ultimele resturi de dinți și le poruncea imediat să-și clătească gura cu rachiul.

- Bine, hai să vedem. Asta cum îți vine?
- Mă strâng. Nu pot să-nchid gura.
- La naiba. Ce delicați sunteți! Ia să vedem, mai încearcă una.
- Mi-e prea largă, o să-mi cadă dacă strănut.
- Atunci ai grijă să nu răcești, fricosule. Deschide gura.

Și îl asculta.

După ce probau diferite proteze, o găseau pe cea mai potrivită și discutau prețul, în timp ce dentistul le dezinfecția pe cele rămase, scufundându-le într-o oală cu clor.

Fotoliul rotativ al doctorului Rubicundo Loachamin reprezenta o adevărată instituție pentru locuitorii de pe malul râurilor Zamora, Yacuambi și Nangaritza.

În realitate, era vorba despre un scaun vechi de bărbier, cu picioarele și brațele vopsite în alb. Fotoliul rotativ avea nevoie de vigoarea comandanțului și a echipajului de pe Sucre pentru a fi ridicat, și era apucat de picioare spre a fi așezat pe un podium de un metru pătrat, pe care dentistul îl numea „cabinetul medical”.

— În cabinetul medical eu dau ordine, fir-ar să fie. Aici faceți ce vă spun eu. Când vă dați jos de-aici mă puteți numi felcer, măcelar, dințolog sau cum vi se mai năzare și se prea poate chiar să primesc să beau cu voi un păhărel.

Cei care își așteptau rândul afișau niște mutre de suferință cumplită, iar cei care făceau cunoștință cu cleștii de scos măsele nu aveau nici ei o față mai fericită.

Sigurele personaje surâzătoare din apropierea cabinetului medical erau sălbaticii, care stăteau pe vine și priveau.

Sălbaticii metiși. Indigeni respinși de propriul lor neam, shuar, pentru că erau considerați a fi ticăloși și degenerați, având obiceiurile „apașilor”, ale celor albi...

Îmbrăcați în zdrențe rămase de la albi, metișii acceptau fără să protesteze porecla scornită de cuceritorii spanioli.

Era o diferență enormă între un shuar îngâmfat și trufaș, cunosător al tainicelor tărâmuri amazoniene, și un sălbatic metis, ca aceia care se strângeau pe cheiul din El Idilio în aşteptarea unei guri de tărie.

Sălbaticii surâdeau arătându-și dinții ascuțiți cu pietre de râu.

— Și voi? La ce dracu' vă uitați? Într-o zi tot o să încăpeți pe mâna mea, maimuților!, îi amenința dentistul.

Înțelegând aluzia, sălbaticii răspundeau fericiți.

— Sălbatic are dinți buni. Sălbatic mănâncă mult carne de maimuță.

Uneori, câte un pacient scotea un strigăt care însăpmânta păsările și azvârlea cât colo cleștele cu o lovitură de pumn, ducându-și mâna liberă la mânerul macetei.

— Poartă-te ca un bărbat, papă-lapte ce ești. Știu că te doare și ți-am spus a cui e vina. Să-mi faci mie asemenea fițe! Stai cuminte și arată-mi că ai boașele la locul lor.

— Da' îmi iese sufletul din mine, dom' doctor. Lăsați-mă să trag o dușcă mai întâi.

După ce termină cu ultimul suferind, dentistul oftă din greu. Înveli protezele care nu-și găsiseră clienți în mușamaua vineție și, în timp ce își dezinfecția instrumentele, văzu trecând canoea unui shuar.

Indigenul vâslea în picioare, la pupa ambarcațiunii sale înguste.

Ajungând în dreptul vasului Sucre, mai vâsli de două ori și se trezi lipit de vapor.

La bord apăru figura plăcăsită a comandanțului. Indigenul shuar îi explică ceva gesticulând din tot corpul și scuipând neîncetat.

Dentistul termină de șters instrumentele și le așeză într-o trusă de piele. Imediat după aceea luă recipientul în care pusese dinții stricați și îi aruncă în apă.

Comandanțul și shuarul trecu pe lângă el și se întreptară spre primărie.

— Trebuie să așteptăm, doctore. Aduc aici un străin mort.

Vestea nu îl bucură câtuși de puțin. Sucre era o rabla incomodă, mai ales când se întorcea din călătorie, descărcând pe chei banane verzi și cafea culeasă Tânziu, pe jumătate putrezită.

Dacă începea să plouă înainte de vreme, ceea ce avea să se și întâmple, dat fiind că vaporul plecase cu o săptămână mai Tânziu din pricina mai multor defecțiuni, atunci erau nevoiți să adăpostească sub o prelată încărcătura, pasagerii și echipașul, fără să mai rămână loc pentru hamacuri, iar dacă la toate astea se mai adăuga și un mort, călătoria avea să fie de două ori mai incomodă.

Dentistul îi ajută să urce la bord fotoliul rotativ și făcu imediat cale întoarsă spre capătul cheiului, unde îl aștepta Antonio José Bolívar Proafio, un bătrân vânjos, căruia puțin îi păsa de povara numelui său ilustru.

— N-ai murit încă, Antonio José Bolívar?

Înainte de a-i răspunde, bătrânul își mirosi subsuorile.

— Se pare că nu. Încă nu duhnesc. Dar dumneavoastră?

— Cum stai cu dinții?

— Îi am aici, răspunse bătrânul, ducându-și mâna la buzunar.

Desfăcu o batistă decolorată și îi arătă proteza.

— Și de ce nu îi folosești, bătrân nătâng?

— Acușica mi-i pun. Dar nu mâncam și nici nu vorbeam. De ce să-i tocesc?

Bătrânul își potrivi dantura, plescăi din limbă, scuipă cu poftă și îi oferi sticla cu rachiu Frontera.

— Bine. Cred că mi-am câștigat dreptul să trag o dușcă.

— Sigur că da. Astăzi ați scos douăzeci șișapte de dinți întregi și o grămadă de aşchii, dar tot mai grozav e rachiul ăsta.

— Îmi ții mereu socoteala?

— Pentru asta sunt făcuți prietenii. Ca să se bucure de izbânda altuia. Înainte era mai bine, nu credeți? Când încă mai veneau coloniști tineri. Vă amintiți de țăranul ăla, care v-a lăsat să-i scoateți toți dinții numai ca să câștige un pariu?

Doctorul Rubicundo Loachamin clătină din cap pentru a-și pune ordine în amintiri, și astfel apăru imaginea bărbatului, nu tocmai Tânăr și îmbrăcat ca un țăran de pe coastă, numai în alb, desculț, dar cu pinteni de argint.

Țăranul ajunsese la cabinetul medical însoțit de vreo douăzeci de indivizi, beti criță cu toții. Erau căutători de aur fără casă. Hoinari, aşa le spuneau oamenii, și puțin le păsa dacă găseau aur în râu sau în traista aproapelui. Țăranul se prăbușise pe fotoliu și îl privise cu o expresie tâmpă.

— Spune.

— Mi-i scoateți pe toți. Unul câte unul, și după aia mi-i puneți aici, pe masă.

— Deschide gura.

Omul îl ascultase, iar dentistul avusese prilejul de a vedea că, pe lângă măselele paradite, mai avea mulți dinți, unii stricați, alții întregi.

— Mai ai un pumn întreg de dinți. Ai bani pentru atâtea extracții?

Omul renunțase la expresia tâmpă.

— Uite cum stă treaba, dom' doctor: prietenii aci de față nu mă cred când le spun că sunt bărbat. Chestia e că le-am zis că vă las să-mi scoateți toți dinții, unul câte unul și fără să mă plâng. Chestia e că am făcut pariu, iar dumneavoastră și cu mine o să împărtim câștigul frătește.

— La al doilea pe care îl scoate, o să faci pe tine și o să strigi după mămica, zbieră unul din grup, iar ceilalți îi ținură isonul, râzând în hohote.

— Mai bine te duci să mai bei câteva păhărele și te mai gândești. Eu nu fac porcării din astea, spuse dentistul.

— Uite cum stă treaba, dom' doctor: dacă nu mă lăsați să câștig pariu, o să vă iau gâtul cu chestia asta pe care o port cu mine.

Țăranului îi sticliseră ochii în timp ce mângâia mânerul macetei.

Așa că pariu fusese respectat. Omul deschise gura și dentistul îi numărase din nou dinții. Erau cincisprezece și, auzind asta, provocatorul scosese cincisprezece boabe de aur, pe care le aşezase ca un şirag pe muşamaua vineție unde stăteau protezele. Câte una pentru fiecare dintă, iar ceilalți împărtimiți, împărtiți în două tabere, începuseră să facă pariuri,

scoțând la rândul lor alte boabe de aur. De la al cincilea pariu, numărul acestora începuse să crească simțitor.

Tăranul îl lăsase să-i scoată primii şapte dinţi fără să i se clintească nici un muşchi pe faţă. Nu se auzea nici musca, iar când i-l scosese pe al optulea, se pornise o hemoragie care în numai câteva clipe îi umpluse gura de sânge. Omul nu putea să vorbească, dar îi făcuse semn că vrea o pauză.

Scuipase de câteva ori, formând cheaguri mari de sânge pe podium şi trăsese o duşcă de rachiu, care îl făcuse să se înconvoiae de durere pe fotoliu, dar nu scosese nici un sunet şi, după ce mai scuipase o dată, îi făcuse semn dentistului să continue.

La sfârşitul masacrului, fără nici un dintă în gură şi cu faţa mânjită până la urechi, tăranul trăsese un rânjet însăspăimântător de bucurie că izbândise şi împărţise frăteşte câştigul cu dentistul.

— Alea da, vremuri! şopti doctorul Loachamin, trăgând încă o duşcă.

Rachiul de trestie îi arse gâtlejul şi dădu înapoi sticla cu o strâmbătură.

— Nu vă mai strâmbaţi, dom' doctor! Asta omoară viermii din mărunte, spuse Antonio José Bolívar, dar nu mai putu să adauge nici un cuvinţel.

Două canoe se apropiau, şi într-una din ele se zărea trupul neînsufleţit al unui bărbat blond.

Capitolul al doilea

Primarul, singurul funcţionar, autoritatea maximă şi reprezentantul unei puteri mult prea îndepărtate pentru a provoca teamă, era un bărbat obez, care năduşa fără-ncetare.

Localnicii spuneau că sudoarea începuse să curgă şiroaie din el de îndată ce pusese piciorul pe pământ, după ce debarcase de pe Sucre, şi de atunci nu mai prididise cu mototolitul batistelor, câştigându-şi binemeritata poreclă de Bălosul.

Mai şuşoteau că, înainte de a ajunge în El Idilio, fusese trimis într-un oraş mare de la munte şi că, din pricina unei tâlhării, fusese mutat în acest colţ uitat de lume, drept pedeapsă.

Asuda, iar cealaltă ocupaţie a lui consta în a împărţi proviziile de bere. Aşezat în biroul lui, trăgea cât putea de berea din sticle, pe care o bea cu înghiuşturi mici, ştiind că, o dată terminată, realitatea avea să i se pară şi mai exasperantă.

Când norocul era de partea lui, îşi putea permite să viseze că seceta avea să fie urmată de vizita vreunui străin bine aprovisionat cu whisky. Primarul nu bea rachiu de trestie asemenea celorlalţi localnici. Îi încredinţa că Frontera îi provocase coşmaruri şi că trăise urmărit de fantasma nebuniei.

De câtăva vreme trăia cu o băştinaşă pe care o bătea cu sălbăticie, îñvinuind-o că îi făcuse vrăji, şi toţi trăgeau nădejde că femeia avea să îl ucidă. Se făcea chiar pariuri pe tema asta.

Din clipa în care venise pe acele meleaguri, cu şapte ani în urmă,

reuşise să se facă urât de toţi.

Venise cu ideea fixă de a strânge biruri, din motive cu neputință de înțeles. Încercase să vândă permise de pescuit și vânătoare într-o regiune nesupusă nimănui. Voise să primească drept de uzufruct de la toți culegătorii de lemn, care adunau lemn umede dintr-o pădure mai bătrâna decât toate statele din lume și, într-o pornire de mare hărnicie civică, dăduse poruncă să se construiască o cocioabă din trestie, unde urma să-i închidă pe bețivii care refuzau să plătească amenzile pentru tulburarea liniștii publice.

Pe unde trecea nu stârnea decât priviri disprețuitoare, iar transpirația lui înțețea ura localnicilor.

Primarul dinaintea lui fusese în schimb foarte prețuit. Trăiește și lasă-i și pe ceilalți să o facă era deviza lui. Lui î se datorau debarcările vaporului și vizitele poștașului și ale dentistului, însă nu rezistase prea mult în funcție.

Într-o după-amiază se certase cu unul dintre căutătorii de aur și fusese găsit, două zile mai târziu, cu căpătâna despicate de lovitură de macetă și pe jumătate mâncat de furnici.

Vreme de câțiva ani, El Idilio rămăsese fără nici o autoritate care să apere suveranitatea Ecuadorului asupra acelei păduri nesfârșite, până când puterea centrală îl trimisese acolo pe împriținatul pedepsit.

În fiecare luni - era obsedat de ziua de luni - îl vedea arborând drapelul pe un stâlp de pe chei, până când o furtună smulse cărpa aceea zdrențuită și o făcuse să dispară în adâncul pădurii. O dată cu ea, dispăruse și certitudinea că era luni, de care oricum nu se sinchisea nimeni.

Primarul ajunse pe chei. Se ștergea pe față și pe gât cu o batistă. O mototoli și dădu ordin să fie adus cadavrul.

Era vorba despre un bărbat Tânăr, care nu trecuse de patruzeci de ani, blond și cu o constituție robustă.

— Unde l-au găsit?

Băştinașii se priviră unul pe altul, ezitând între a răspunde și a păstra tacerea.

— Sălbaticii ăștia nu înțeleg spaniola? mărâi primarul.

Unul dintre indigeni se hotărî să vorbească.

— Pe râu în sus. La două zile de-aici.

— Lăsați-mă să văd rana, porunci primarul.

Al doilea indigen întoarse capul mortului. Insectele îi devoraseră ochiul drept, iar cel stâng mai păstra încă o strălucire albastră. Avea o tăietură care începea la bărbie și se sfârșea pe umărul drept. Din rană ieșeau resturi de artere și câțiva viermi albicioși.

— Voi l-ați omorât.

Shuarii se dădură înapoi.

— Nu. Shuar nu omorând.

— Nu mințiți. A fost despicate de o lovitură de macetă. Se vede de la o poștă.

Grăsanul cel veșnic transpirat scoase pistolul și îl îndreptă spre indigenii surprinși.

— Nu. Shuar nu omorând, îndrăzni să repete cel care vorbise mai

devreme.

Primarul îl reduse la tăcere izbindu-l cu mânerul armei.

Un fircel subțire de sânge țâșni din fruntea shuarului.

— Nu mă duceți voi pe mine cu zăhărelul. Voi l-ați omorât. Cărați-vă. La primărie o să-mi spuneți motivele. Mișcați-vă fundul, sălbaticilor. Iar dumneata, căpitane, pregătește-te să duci doi deținuți pe *Sacre*.

În chip de răspuns, căpitanul vasului ridică din umeri.

— Mă scuzați, dar dumneavoastră bateți câmpii rău de tot. Asta nu e lovitură de macetă, se auzi giasul lui Antonio José Bolívar.

Primarul mototoli batista cu furie.

— Da' tu de unde stii?

— Eu știu ce văd.

Bătrânul se aproape de cadavru, se aplecă, și întoarse capul și desfăcu rana cu degetele.

— Vedeți carnea asta deschisă în straturi? Vedeți că la falcă rana e mai adâncă și pe măsură ce coboară e tot mai superficială? Vedeți că sunt patru crestături în loc de una?

— Și ce dracu' vrei să spui cu asta?

— Că nu există macete cu patru lame. Lovitura de labă. E lovitura de labă a unui tigru. Un animal adult l-a omorât. Veniți. Miroșiți.

Primarul își trecu batista peste ceafă.

— Să miroș? Văd că e deja pe jumătate putrezit.

— Lăsați-vă pe vine și miroșiți. Nu miroase nici a mort, nici a viermi.

Miroșiți-i hainele, părul, totul.

Învingându-și scârba, grăsanul se aplecă și adulmecă asemenea unui câine fricos, fără să se aproape prea mult.

— A ce miroase? îl întrebă bătrânul.

Alți curioși se apropiară pentru a mirosi la rândul lor rămășițele.

— Nu știu. De unde să știu? A sânge, a viermi, răspunse primarul.

— Duhnește a pișat de cotoi, spuse unul dintre curioși.

— De pisică. A pișat de pisică mare, rectifică bătrânul.

— Ceea ce nu dovedește că n-ar fi fost omorât de ăștia.

Primarul încercă să-și redobândească autoritatea, dar atenția locuitorilor era îndreptată asupra lui Antonio José Bolívar.

Bătrânul se întoarse să mai cerceteze o dată cadavrul.

— L-a omorât o femelă. Probabil că masculul bântuie pe-acolo, rănit.

Femela l-a ucis și imediat după aceea a urnat pe el ca să-l însemneze, ca nu cumva să-l mănânce alte fiare în timp ce-și căuta ea masculul.

— Gogorițe răsuflare. Sălbaticii ăștia l-au ucis și după-aia l-au stropit cu pișat de cotoi. Voi înghițiți orice minciună sfruntată, declară primarul.

Indigenii încercă să-i răspundă, însă țeava de pistol îndreptată spre ei fusese o poruncă imperativă, care-i silea să păstreze tăcerea.

— Și de ce mă rog ar fi făcut-o? interveni dentistul.

— De ce? Mă surprinde întrebarea dumitale, doctore. Ca să-l jefuiască.

Ce alt motiv ar fi putut să aibă? Sălbaticii ăștia nu se dau în lături de la nimic.

Bătrânul clătină din cap cu mâhnire și îl întui cu privirea pe dentist.

Acesta își dădu seama ce urmărea Antonio José Bolívar și îl ajută să care ce mai rămăse din cadavru pe scândurile de pe chei.

Un ceas de mâină, o busolă, un portofel cu bani, o lampă cu gaz, un cuțit de vânătoare, un lanț de argint de care atârna un medalion înfățișând un cap de cal. Bătrânul vorbi cu unul dintre shuari pe limba lui, iar acesta sări în canoe pentru a-i înmâna un rucsac de pânză verde.

Deschizându-l, găsiră muniție pentru pușcă de vânătoare și cinci piei de tigru foarte mici. Piei de cotoi cu pete, nu mai mari de-o palmă. Erau date cu sare și duhneau, dar nu chiar atât de tare ca mortul.

— Ei bine, excelență, mi se pare că ați rezolvat cazul, spuse dentistul.

Primarul, lac de sudoare, îi privea pe shuari, pe localnici, pe dentist și nu știa ce să mai spună.

De îndată ce văzură pieile, indigenii schimbară între ei câteva replici nervoase și săriră în canoea lor.

— Stați! Voi așteptați aici până când hotărăsc eu, ordonă grăsanul.

— Lăsați-i să plece. Au toate motivele să facă. Sau n-ați înțeles încă?

Bătrânul îl privea pe primar și dădea din cap. Deodată, luă una dintre piei și i-o aruncă. Grăsanul transpirat o prinse cu un gest scârbit.

— Gândiți-vă, excelență. Ați stat atâtia ani aici și n-ați învățat nimic.

Gândiți-vă. Dobitocul ăla de străin a omorât puii și mai mult ca sigur l-a rănit pe mascul. Ia uitați-vă la cer. Începe să plouă. Încercați să vă imaginați scena. Femela ieșise la vânat ca să-și umple burta și să-i poată alăptă în primele săptămâni de ploaie. Puișorii nu erau întărcați și masculul a rămas să-i îngrijescă. Așa se întâmplă cu fiarele sălbatrice și aşa i-a surprins străinul. În momentul ăla, femela bântuia pe-acolo înnebunită de durere. și tot atunci voia să-l prindă pe ucigaș. Nu cred că i-a fost prea greu să ia urma străinului. Nefericitul ducea cu sine și miroslul laptelui cu care femela își hrânise puii. Mai omorâse și alți oameni. Simțea și recunoștea în el miroslul săngelui de om, iar după mintea femelei, noi toți suntem asasinii puilor ei, toți avem același mirosl pentru ea. Lăsați-i pe shuari să plece. Trebuie să vestească pe la casele lor și prin împrejurimi. Fiecare zi care trece o va face pe femelă tot mai disperată și mai periculoasă și va căuta sănge în preajma așezărilor omenești. Fiul de târfă! Uitați-vă la pieile astea. Sunt atât de mici și de nefolositoare. Să vânezi când stă să-nceapă ploaia și cu pușcă pe deasupra! Ia uite ce de găuri în pieile astea. Vă dați seama? Dumneavoastră i-ați acuzat de crimă pe shuari, iar noi ne-am dat seama că răufăcătorul e un străin. Să vânezi în afara sezonului, și mai cu seamă specii interzise! Iar dacă vă gândiți puțin la armă, vă asigur că shuarii nu au aşa ceva, fiindcă au găsit-o la mare depărtare de locul unde fusese ucis străinul. Nu mă credeți? Uitați-vă la cizmele lui. Partea din spate e ferfenită. Asta înseamnă că tigroaica l-a târât o bună bucătă de drum după ce l-a omorât. Priviți cămașa sfâșiată în dreptul pieptului. De-acolo l-a apucat fiara cu dinții, ca să-l tragă după ea. Sărmanul străin! Trebuie să fi avut parte de o moarte cumplită. Ia uitați-vă la rană. O gheare i-a sfâșiat beregata. Cred că a agonizat vreo jumătate de oră, în timp ce femela bea săngele care șiroia din el, după care, deșteaptă cum e, l-a târât până la malul râului, ca nu cumva să-l devoreze furnicile. Atunci a

urinat pe el, pentru a-l însemna, și probabil că plecase în căutarea masculului când l-au găsit shuarii. Lăsați-i să plece, și cereți-le să îi anunțe pe căutătorii de aur care s-au statornicit pe mal. O tigroaică înnebunită de durere e mai primejdioasă decât douăzeci de asasini strânși laolaltă.

Primarul nu scoase nici o vorbuliță și plecă să scrie raportul pentru postul de poliție din El Dorado.

Aerul era tot mai fierbinte și greu de respirat. Vâscos, se lipea de piele ca o peliculă supărătoare și aducea dinspre pădure liniștea dinaintea furtunii. Dintr-o clipă într-alta aveau să se rupă zăgazurile cerului.

Dinspre primărie răzbătea țăcănitul rar al unei mașini de scris, în timp ce câțiva oameni tocmai terminau de făcut un coșciug pentru a transporta cadavrul, care zacea uitat pe scândurile de pe chei.

Comandantul de pe Sucre blestema cu ochii ridicați la cerul încărcat de nori și nu mai prididea să înjure mortul. Chiar el își asumă sarcina de a presăra în cosciug un strat de sare, știind că asta nu avea să-i fie de prea mare ajutor.

Erau nevoiți să facă exact aşa cum se obișnuia cu oricine murise în pădure, care, din pricina absurdelor dispozițiilor legale, nu putea fi abandonat într-un luminiș din junglă; cu alte cuvinte, trebuia să-l spintele de la gât până la vîntre, să-i scoată mațele și să-i umple trupul cu sare. În felul acesta puteau ajunge cu bine la destinație. Însă în cazul de față era vorba despre un străin și trebuia să-l aducă întreg, cu tot cu viermii care-l mâncau pe dinăuntru, chiar dacă la debarcare avea să fie doar un sac pestilential împrăștiind cele mai insuportabile duhori.

Așezați pe buteliile de gaz, dentistul și bătrânul priveau curgerea râului. Din când în când își treceau unul altuia sticla cu rachiu Frontera și fumau trabuce învelite în frunze aspre, pe care umezeala nu le poate stinge.

— La dracu', Antonio José Bolívar, l-am lăsat cu gura căscată pe excelență sa. Nu te știam și detectiv. L-am umilit în fața tuturor, și o merita cu vîrf și-ndesat. Trag nădejde că într-o bună zi îl vor spinteca metișii cu sulița.

— O să-l omoare nevastă-sa. Pe zi ce trece adună tot mai multă ură împotriva lui, dar deocamdată nu a strâns destulă. Asta cere timp.

— Ia ascultă! Cu toată încurcătura asta cu mortul, aproape că uităsem. Ti-am adus două cărți.

Bătrânului îi sclipiră ochii.

— De dragoste?

Dentistul dădu aprobator din cap. Antonio José Bolívar citea romane de dragoste și, cu fiecare călătorie a sa, dentistul îi aducea provizii pentru lectură.

— Sunt triste? Întreba bătrânul.

— Să plângi cu sughițuri, nu alta, îl asigura dentistul.

— Cu oameni care se iubesc de-a devăratele?

— Așa cum nimeni altcineva n-a mai iubit vreodată.

— Suferă mult?

— Aproape că n-am mai putut să suport, răspundeau dentistul.

Însă doctorul Rubicundo Loachamin nu citea romanele.

Când bătrânul îi ceruse hatârul de a-i aduce ceva de citit, indicând foarte clar preferințele sale - suferințe, iubiri tragice și finaluri fericite - dentistul simțișe că se confrunta cu o sarcină greu de dus la îndeplinire.

Se gândeau că nu i-ar sta deloc bine dacă ar intra într-o librărie din Guayaquil și ar spune: „Dați-mi vă rog un roman din cale-afară de trist, cu multă suferință din pricina dragostei și cu final fericit”. L-ar fi luat drept un bătrân libidinos, dar găsise soluția când se aștepta mai puțin, într-un bordel de pe chei.

Dentistului îi plăceau negresele, mai întâi pentru că erau capabile să rostească niște cuvinte care l-ar fi scutat din morți și pe un boxer făcut knock-out și în al doilea rând pentru că nu transpirau în pat.

Într-o după-amiază, în timp ce se hârjonea cu Josefina, o femeiușcă din Esmeraldas, cu pielea netedă ca pielea de pe tobă, zărise câteva cărți așezate pe comodă.

— Tu citești? o întrebăse.

— Da. Însă citesc foarte greu, răspunse femeia.

— Și care sunt cărțile care îți plac cel mai mult?

— Romanele de dragoste, răspunse Josefina, dovedind aceleași gusturi ca Antonio José Bolívar.

Începând din acea seară, Josefina își îmbinase îndatoririle de damă de companie cu acelea de critic literar, și la fiecare săse luni alegea două romane care, după părerea ei, ofereau cele mai mari suferințe, aceleași pe care Antonio José Bolívar Proano avea să le citească mai târziu, în singurătatea colibei sale de pe malul râului Nangaritza.

Bătrânul primi cărțile, le cercetă copertele și declară că îi plăceau.

În acel moment tocmai urcau coșciugul la bord, iar primarul supravegheea operațiunea. Zărindu-l pe dentist, îi ordonă unui bărbat să se apropie.

— Primarul spune să nu uitați de impozite.

Dentistul îi înmână bancnotele pregătite de mult și adăugă:

— Cum de i-a trecut prin cap aşa ceva? Spune-i că sunt un bun cetățean.

Omul se întoarse la primar. Grăsanul însfăcă bancnotele, le îndesă iute în buzunar și îl salută pe dentist ducându-și mâna la frunte.

— Cu alte cuvinte, v-au păcălit și pe dumneavoastră cu impozitele astăzi, comentă bătrânul.

— M-au mâncat de viu. Guvernele trăiesc din mușcăturile mărșave cu care îi procopesc pe cetățeni. Bine că ne alegem și noi cu câțiva gologani nenorociți.

Fumară și băură alte câteva înghițituri privind cum curge pe lângă ei eternitatea verde a râului.

— Antonio José Bolívar, te văd cam gânditor. Las-o baltă.

— Aveți dreptate. Nu îmi place deloc treaba asta. Mai mult ca sigur că Bălosul clocește acum o răzbunare și o să mă cheme. Asta nu-mi place deloc. Ați văzut rana? O lovitură clară de labă. Animalul e mare și ghearele lui au cel puțin cinci centimetri. O asemenea fieră, oricât de înfometată ar fi, tot

nu-și pierde puterea. Și pe deasupra mai vin și ploile. Urmele se șterg, iar foamea o face și mai vicleană.

— Dacă vrei, poți să refuzi să participe la vânătoare. Ești prea bătrân ca să mai ţii la tăvăleală.

— Nu spuneți asta. Uneori îmi vine cheful să mă-nsor din nou. Poate la o vânătoare din asta mă trezesc că-mi cere să-mi fie naș.

— Și-acum fie vorba între noi, câți ani ai, Antonio José Bolívar?

— Prea mulți. Vreo șaizeci, după acte, dar dacă ținem seama de faptul că m-au înregistrat când mergeam de multișor pe picioare, să spunem că merg pe șaptezeci.

Tignalul de pe *Sucre*, care anunța plecarea vasului, îi obligă să-și ia rămas-bun.

Bătrânlul rămase pe chei până când vaporul dispără la o cotitură a râului. Atunci luă hotărârea de a nu mai vorbi cu nimeni în ziua respectivă, își scoase placă dentară, o înveli în batistă și, strângând la piept cărtile, se îndreptă spre coliba lui.

Capitolul al treilea

Antonio José Bolívar Proano știa să citească, dar nu știa să scrie.

Într-un cuvânt, era în stare să tragă o mâzgălitură în dreptul numelui său când trebuia să iscălească vreo hârtie oficială, bunăoară în perioada alegerilor, însă cum asemenea evenimente aveau loc foarte rar, aproape că uitase până și asta.

Citea anevoie, silabisind cuvintele și mai apoi bolborosea cu glas scăzut, ca și cum le-ar fi savurat, iar atunci când deslușea înțelesul unui cuvânt îl repeta dintr-o răsuflare. În cele din urmă, făcea același lucru cu întreaga frază și astfel reușea să-și însușească sentimentele și ideile plăsmuite în paginile citite.

Când un anumit pasaj îi plăcea cu deosebire, îl repeta de mai multe ori, de fiecare dată când socotea de cuvhنتă, pentru a-și da seama cât de frumos putea să fie, la rândul său, limbajul omenesc.

Citea folosind o lupă, a doua pe lista obiectelor sale preferate. Prima era placă dentară.

Locuia într-o colibă de trestie de vreo zece metri pătrați, în care își așezase cu grija puțina mobilă pe care o avea: hamacul de iută, lada de bere pe care stătea lampa cu gaz și o masă înaltă, foarte înaltă, pentru că atunci când îl duruse pentru prima oară spatele își dăduse seama că îl covârșeau anii și se hotărâse să stea jos cât mai rar cu putință.

Atunci își construise masa cu picioare lungi, pe care o folosea ca să mănânce fără să se-așeze și mai ales ca să citească romane de dragoste.

Coliba era ocrotită de un acoperiș de paie și avea o singură fereastră care dădea spre râu. În fața ei se găsea masa înaltă.

Lângă ușă atârna un prosop zdrențuit și o bucată de săpun pe care o schimba de două ori pe an. Era vorba de un săpun de calitate, cu miros

pătrunzător de seu, care spăla bine hainele, farfuriile, oalele, părul și trupul.

Pe un perete, la picioarele hamacului, stătea spânzurat un portret retușat de un artist de la munte, care înfățișa o pereche Tânără.

Bărbatul, Antonio José Bolívar Proano, purta un costum albastru foarte sobru, o cămașă albă și o cravată în dungi care nu existase decât în închipuirea pictorului.

Femeia, Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo, purta niște haine care existaseră cu adevărat și care continuau să existe în cotloanele îndărătnice ale memoriei, aceleași în care se cuibărește plăcțisul singurătății.

O broboadă de catifea albastră conferea demnitate aceluia cap de femeie, fără a ascunde cu totul părul de un negru intens și strălucitor, pieptănăt cu cărare pe mijloc, în spatele căruia se zărea peisajul vegetal. Din urechi îi atârnau cercei de aur, iar gâtul îi era încunjurat de mai multe șiraguri de mărgenele suflate, la rândul lor, cu aur.

Pieptul, sau mai bine spus ceea ce se vedea din el în portret, era acoperit cu o bluză brodată cu migală, ca prin părțile locului, adică în Otavalo, iar deasupra ei se zărea zâmbetul femeiesc al unei guri mici și roșii.

Se cunoșcuseră încă de pe vremea când erau copii, în San Luis, un sătuc de munte, aflat în apropierea vulcanului Imbabura. Aveau treisprezece ani când fuseseră logodniți, iar în urma unei petreceri care avusese loc doi ani mai târziu, și la care numai ei nu luaseră parte, deoarece se simțeau stâneniți de gândul de a se implica într-o aventură care îi depășea, se treziseră căsătoriți.

Copiii își trăiseră primii trei ani de căsnicie în casa tatălui soției, un văduv foarte bătrân, care își luase angajamentul să le lase moștenire întreaga avere în schimbul făgăduielii că aveau să-l îngrijească și să se roage pentru el.

La moartea bătrânlui, cei doi aveau vreo douăzeci de ani și primiră moștenire câțiva metri de pământ, de altminteri puțini la număr, ba chiar insuficienți pentru întreținerea unei familii, la aceștia adăugându-se câteva animale domestice, care dăduseră ortul popii înainte de vreme din pricina cheltuielilor pentru înmormântarea bătrânlui.

Timpul trecea. Bărbatul cultivă pământul familiei și mai lucra pe deasupra și pe terenurile altor proprietari. Abia dacă aveau după ce bea apă și singurul lucru care le prisosea erau bârfele răuvoitoare care nu îl priveau pe el, ci pe Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo.

Muierea nu rămânea grea. În fiecare lună suferea cu odioasă punctualitate venirea ciclului și după fiecare perioadă menstruală se trezea tot mai însigurată.

— E stearpă din născare, spuneau babei.

— Eu i-am văzut săngele când i-a venit prima dată. Am zărit în el copilași morți, le asigura alta.

— E moartă pe dinăuntru. O femeie ca asta nu e bună de nimic, comentau cu toatele.

Antonio José Bolívar încerca să o consoleze și mergeau pe la toți vracii, folosind toate ierburile și alifile care ar fi putut-o ajuta să zămislească prunci.

Totul era zadarnic. Lună după lună, femeia se ascundea într-un ungher al casei pentru a fi inundată de șuvoiul rușinii.

Se hotărâseră să plece de la munte, când bărbatului i se propusese o soluție scandalosă.

— S-ar putea ca tu să fii de vină. Trebuie să-lăși să meargă singură la carnavalul de San Luis.

Îi propuneau să o ducă la serbările care aveau loc în luna iunie, să o oblige să participe la dans și la marea beție colectivă care avea loc imediat după plecarea preotului. După asta continuau să se îmbete cu toții, se aruncau pe jos în biserică și asteptau ca rachiul de trestie, băutura „curată”, produsă cu generozitate de fabricile de zahăr, să-și facă efectul, dând naștere unei învălmășeli generale de trupuri care se tăvăleau la adăpostul întunericului.

Antonio José Bolívar Proano refuzase eventualitatea de a deveni tatăl unui fiu de carnaval. Pe de altă parte, auzise despre un plan de colonizare a Amazoniei. Guvernul promitea mari întinderi de pământ și ajutor tehnic în schimbul populării unor teritorii pe care urmăreau să le obțină de la peruanii. Trăgea nădejde că o schimbare de climă avea să îndrepte nerodnicia de care suferea unul dintre ei.

În ajunul serbărilor de San Luis își strânseră puținele lucruri pe care le aveau, încuiaseră bine casa și porniră în călătorie.

Le trebuiră două săptămâni ca să ajungă în portul fluvial din El Dorado. Făcuseră o parte din drum cu autobuzul, o parte cu camionul, iar restul drumului îl făcuseră pur și simplu pe jos, străbătând orașe cu obiceiuri ciudate, ca de pildă Zamora sau Loja, unde indigenii saragurus se încăpătânează să se-mbrace în negru, ținând în continuare doliu după marele rege Atahualpa.

La capătul altei călătorii care ținuse o săptămână, de data aceasta într-o canoe, cu mâinile și picioarele amortite din pricina lipsei de mișcare, ajunseseră la un cot al râului. Singurul aşezământ era o colibă uriașă de calamină care slujea drept birou, depozit de semințe și unelte și locuință a coloniștilor abia sosiți. Se aflau în El Idilio.

Aici, după câteva scurte formalități, le fusese înmânată o bucată de hârtie, pompos sigilată, prin care erau recunoscuți oficial drept coloniști. Le fuseseră date spre folosință două hectare de pădure, câteva macete, câțiva pari, câțiva saci de semințe mâncate de gărgărițe și făgăduiala unui ajutor tehnic pe care nu aveau să-l primească niciodată.

Cei doi se apucaseră cu sărg să construiască o colibă cu ce aveau la îndemână, și îndată după aceea începuseră să curețe locul împădurit care le revenea. Muncea de la revărsatul zorilor și până-n miez de noapte, smulgând copaci, liane, bălării, pentru ca a doua zi de dimineață să le vadă crescând din nou, cu forțe proaspete, ca și cum s-ar fi simțit datoare să se răzbune.

O dată cu sosirea primului anotimp ploios, li se terminaseră proviziile și nu mai știuseră ce să facă. Câțiva coloniști aveau arme, mai precis vechi puști de vânătoare, însă animalele pădurii erau şirete și iuți. Până și peștii din râu parcă își băteau joc de ei, făcând salturi chiar sub nasul lor fără să se lase prinși.

Izolați de ploile torențiale, de furtunile pe care nu le cunoșteau, începuseră să trăiască disperarea celor care se știu osândiți să aștepte o minune, în tot acest tirop neputând face altceva decât să contemple creșterea necontenită a râului și curgerea lui năvalnică, în care târa cu sine trunchiuri de copaci și animale moarte, cu burțile umflate de apă.

Primii coloniști începuseră să dea ortul popii. Unii dintre ei mâncaseră fructe necunoscute; alții fuseseră loviți de boli care se manifestau prin febră ucigător de mare; alții dispăreau în pântecele uriaș al unui șarpe boa care le zdoreba oasele, pentru ca apoi să-i înfuleze, mistuindu-i într-un proces de digestie prelungit și însăpămantător.

Se simțeau pierduți, prinși într-o luptă fără sorți de izbândă cu ploaia care amenința să le smulgă în orice clipă coliba, cu Tânțarii care profitau de scurtele momente de răgaz pentru a se năpusti asupra lor cu o ferocitate ieșită din comun, punând stăpânire pe tot trupul lor, înțepându-i, sugându-le sângele, lăsându-le gâlme fierbinți și larve sub piele, care la scurtă vreme încercau să iasă la lumină și deschideau răni pline de puroi în drumul lor către libertatea verde, cu animale înfometate care dădeau târcoale prin pădure, scoțând sunete înfrișătoare și nu îngăduiau odihnei să-și facă sălaș, până când fuseseră salvați de apariția unor oameni pe jumătate goi, cu chipurile mânjite de vopsea roșie, de ale căror capete și brațe atârnau podoabe felurit colorate.

Erau shuarii care, înduioși, se apropiaseră de ei pentru a le da o mâna de ajutor.

De la ei învățară să vâneze, să pescuiască, să-și ridice colibe trainice și rezistente împotriva furtunii, să deosebească fructele comestibile de cele otrăvitoare și tot de la ei învățaseră să trăiască în deplină armonie cu pădurea.

După încheierea anotimpului ploios, shuarii îi ajutară să curețe porțiuni împădurite de costișă, nu fără a-i avertiza că toate eforturile erau zadarnice.

În pofida sfaturilor primite de la indigeni, semănaseră primele semințe, și nu le luase prea multă vreme ca să constate că pământul era alunecos. Ploile neîntrerupte pătrunseseră atât de adânc, încât plantele nu mai prindeau rădăcini și mureau înainte de a înflori, fie pentru că nu mai aveau vlagă, fie pentru că erau devorate de insecte.

La venirea următorului anotimp ploios, pământul pe care-l munciseră din greu alunecase încă de la prima răpăială.

Dolores Encarnacion del Santísimo Sacramento Estupinán Otavalo nu supraviețuise celui de-al doilea an petrecut în El Idilio și murise în timpul unui acces de febră, din pricina malariei care o rosese până în măduva oaselor.

Antonio José Bolívar Proano știuse atunci că nu se putea întoarce sub nici o formă în satul de la munte. Săracii îndură orice, mai puțin eșecul.

Era nevoie să stea pe loc, să rămână acolo, însotit numai de amintiri, și acestea tot mai îndepărtațe. Voia să se răzbune pe acel pământ blestemat, pe acel iad verzui care îi spulberase dragostea și visele. Nădăjduia că un foc mistitor avea să cuprindă întreaga Amazonie, preschimbând-o într-un rug aprins.

Și, în neputință sa, descoperise că nu cunoștea atât de bine pădurea tropicală încât să-o poată urî.

Învățase limba shuarilor mergând cu ei la vânătoare. Vânaseră tapiri, rozătoare, porci-cu-ombilic, mistreți mici cu carne foarte gustoasă, maimuțe, păsări și reptile. Învățase să se folosească de sarbacană, care nu făcea zgromot și era atât de eficace la vânătoare, și de suliță, cu care prindea peștii din râu.

Alături de ei, renunțase la pudoarea de țăran catolic. Umbla pe jumătate dezbrăcat și evita să dea ochii cu noii coloniști, care îl socoteau nebun de legat.

Antonio José Bolívar Proano nu se gândise niciodată la cuvântul libertate, dar se bucura de ea după pofta inimii în mijlocul pădurii tropicale. Oricât de mult ar fi încercat să-si reînnoiască sentimentul de ură, nu înceta nici o clipă să se simtă în largul său în acea lume, până într-acolo încât ajunsese să-si uite aversiunea, sedus de ispитеle acelor meleaguri fără hotar și fără stăpâni.

Mâncă numai când îi era foame. Alegea poamele cele mai gustoase, renunța să prindă peștii care i se păreau prea înceții, urmărea câte un animal din zonele de costișă și, când îl întinea cu sarbacana, se răzgândeau și i se năzărea că are poftă de altceva.

La căderea întunericului, dacă voia să fie singur, se trânteau într-o canoe, iar dacă dorea, în schimb, să fie înconjurat de oameni, îi căuta pe shuari.

Aceștia îl primeau cu bucurie. Împărțeau cu el hrana, țigările de foi și stăteau de vorbă ore întregi, scuipând cu poftă în jurul veșnicului foc de vreascuri.

— Cum suntem? îl întrebau.

— Drăgălași ca o adunătură de maimuțe, vorbăreți ca papagalii chercheliți și gălăgioși ca niște draci împielitați.

Shuarii primeau comparațiile cu hohote de râs și trăgeau părțuri sonore în semn de mulțumire.

— Cum e acolo de unde vii tu?

— Frig. Dimineața și seara e din cale-afară de frig. Suntem nevoiți să purtăm pălării și poncho-uri lungi, de lână.

— De-asta miros în halul ăsta. Când își fac nevoie se murdăresc pe poncho.

— Nu. Ce-i drept, se întâmplă și asta uneori. Partea proastă e că, din pricina frigului, nu ne putem spăla ori de câte ori avem chef, aşa, ca voi.

— Maimuțele de la voi poartă și ele poncho?

— Nu există maimuțe la munte. Nici porci-cu-ombilic. Oamenii de la munte nu vânează.

— Atunci ce mănâncă?

— Ce pot și ei. Cartofi, porumb. Uneori câte un porc sau o găină, când dau câte-o petrecere. Sau un cobai în zilele de târg.

— Și ce fac, dacă nu vânează?

— Muncesc. De când răsare soarele și până se lasă întunericul.

— Ce prostănaci, ce prostănaci! dăduseră verdictul shuarii.

După cinci ani de când se afla acolo, își dăduse seama că nu avea să mai părăsească niciodată acele meleaguri. Doi dinți ascuțiti și bine ascunși se făcuseră mesagerii acestui mesaj.

De la shuari învățase să meargă prin pădure călcând cu toată talpa, atent la orice zgromot și fără să contenească nici o clipă să-și legene maceta. Într-o clipă de neatenție o lăsase pe pământ ca să-și potrivească mai bine în spate coșul cu fructe, iar când se aplecase să o ridice, simtise colții arzători ai unui șarpe veninos înfigându-se în încheietura mâinii lui drepte.

Izbutise să vadă reptila, nu mai lungă de-un metru, care se îndepărta tărându-se în zig-zag, și reacționase rapid. Ridicase maceta, o legănase încoace și-ncolo cu mâna care fusese mușcată și făcuse bucătele șarpele, până când norul de otravă îi încețoșase privirea.

Pe bâjbâite, căutase capul șarpelui și, simțind cum i se scurge viața din vine, pornise către colibele shuarilor.

Aceștia îl văzuseră venind cu mersul împleticit. Nu mai putea vorbi, pentru că limba, mâinile, întreg trupul i se umflaseră peste măsură. Stătea să plesnească și, înainte de a-și pierde cunoștința, izbutise să le arate capul șarpelui.

Se trezise după câteva zile, cu trupul încă umflat și tremurând din toate încheieturile când îl lăsa febra.

Un vraci shuar îl înzdrăvenise, în urma unui tratament îndelungat.

Fierturi de ierburi îl curățaseră de otravă. Băi de cenușă rece îi scăzuseră febra și îi alungaseră coșmarurile. Iar un regim cu creier, ficat și rinichi de maimuță îl pusese pe picioare, îngăduindu-i să meargă trei săptămâni mai târziu.

În timpul convalescenței îi interziseseră să iasă din colibă, iar femeile respectaseră până în cele mai mici amănunte tratamentul pentru curățarea trupului.

— Încă mai ai otravă în tine. Trebuie să o scoți afară și să păstrezi numai acea doză care te va feri pe viitor de alte mușcături.

Îi frecaseră pielea cu fructe zemoase, fieruri de plante și alte ceaiuri până când îl făcuseră să urineze și când nu trebuia.

Când îl văzuseră pe deplin vindecat, shuarii se apropiaseră de el încărcați de daruri. O sarbacană nouă, o tolbă de săgeți, un colier de perle de râu, o cordea din pene de tucan, bătându-l pe umăr până când îl facuseră să înțeleagă că trecuse printr-o încercare de inițiere pusă la cale, nici mai mult, nici mai puțin, decât de toanele zeilor jucăuși, zei mai mărunți, care adeseori se ascund printre scarabei sau licurici pentru a-i pune în încurcătură pe pământeni, sau se deghizează în stele pentru a le îndrepta pașii către luminișuri inexistente din pădurea tropicală.

Fără a prididi să-l cinstească, îi vopsiseră trupul în culorile schimbătoare

ale şarpelui boa şi îi ceruseră să danseze cu ei.

Era unul dintre puşinii supravieţuitori ai muşcăturii unui şarpe foarte veninos, iar evenimentul trebuia sărbătorit la Petrecerea Şarpelui.

La sfârşitul petrecerii, băuse pentru prima dată natema, o licoare dulce, halucinogenă, preparată din rădăcini fierte de yahuasca, iar în visul pe care-l avusese se văzuse pe sine, fără putinţă de tăgadă, ca parte integrantă a acelor locuri în continuă schimbare, a aceluui infinit verde, gândind şi simând ca un shuar, şi se descoperise dintr-o dată purtând podoabele vânătorului încercat, pe urmele unui animal inexplicabil, fără formă sau mărimă, fără miros şi fără glas, dar înzestrat cu doi ochi de un galben strălucitor.

Acesta fusese semnul tainic care îi poruncise să rămână pe loc, şi el îl respectase cu stricteţe.

Mai târziu îl luase cu sine pe un prieten, Nushino, un shuar care la rândul său venise de departe, de atât de departe încât locul său de origine se pierdea undeava printre afluenţii fluviului Gran Maranon. Nushino se trezise într-o zi cu o rană de glonţ în spate, ca urmare a unei expediţii cu intenţii civilizatoare întreprinse de soldaţii peruanii. Îşi pierduse cunoştinţa şi nu mai avea aproape nici o picătură de sânge în vine, după ce zile întregi plutise în derivă.

Shuarii din Shumbi îl vindecaseră şi, o dată înzdrăvenit, îi îngăduiseră să rămână printre ei, pentru că aveau acelaşi sânge.

Străbateau împreună hătişurile din pădure. Nushino era puternic. Subtire în talie şi lat în umeri, îi întrecea la înălţime delfinii de râu şi era întotdeauna foarte voios.

Puteau fi văzuţi urmărend o pradă mare, meditând la culoarea balegii lăsată în urmă de acel animal, iar mai apoi, când erau siguri că aveau să-l prindă, Antonio José Bolívar aştepta într-un luminiş din pădure, în timp ce Nushino scotea fiara din hătiş, hăituind-o până când nimerea în bătaia săgeţii otrăvite.

Alteori vânau câte un porc-cu-ombilic pentru colonişti, iar cu banii primiti îşi cumpărau o macetă nouă sau un sac cu sare.

Când nu vâna în tovărăşia lui Nushino, îşi petreceau timpul pornind în căutarea şerpilor veninoşi. Știa să le dea târcoale scoțând fluierături ascuţite, care îi dezorientau, până când izbutea să se apropie de ei şi să-i privească drept în ochi. Atunci imita cu o mâna mişcările reptilei până când aceasta era atât de derutată, încât nici nu mai era nevoie să facă mişcările, pentru că ea continua oricum să le repete, hipnotizată. În felul acesta, celălalt braţ mergea la sigur. Mâna apuca de gât şarpele surprins şi îl obliga să scuipe otrava, până la ultima picătură, cu colţii înfipăti într-o nucă de cocos scobită pe dinăuntru.

După ce scuipa şi ultima picătură de venin, reptila îşi lepăda inelele, prea vlăguită pentru a mai fi în stare să urască, sau înțelegând că ura era oricum zadarnică, iar Antonio José Bolívar o azvârlea cu dispreţ în frunzişul pădurii.

Se dădeau bani frumoşi pentru veninul şerpilor. De două ori pe an îşi făcea apariţia, pentru a cumpăra flacoanele ucigătoare, agentul unui

laborator unde se prepara serul împotriva mușcăturilor de șarpe veninos.

Uneori, reptila fusese mai rapidă, însă lui nu îi păsa nici cât negru sub unghie. Știa că avea să se umfle ca o cărtiță și avea să delireze din pricina febrei câteva zile, însă după aceea venea clipa răzbunării. Era imun și îi plăcea să se laude printre coloniști, arătându-le brațele acoperite de cicatrici.

Viața în pădurea tropicală îl călise și toate mădularele trupului său se aflau într-o armonie deplină. Dobândise mușchi de felină care, cu trecerea anilor, deveniră și mai vânjoși. Despre pădurea tropicală știa tot atât de multe ca un shuar. Era un vânător la fel de bun ca un shuar. Înota la fel de bine ca un shuar. Într-un cuvânt, era unul de-al lor, fără să fie unul dintre ei.

Din acest motiv trebuia să plece din când în când, pentru că - îi explicau ei - era bine că nu era unul dintre ei. Voiau să-l vadă, să-l aibă printre ei, dar tot atât de mult doreau să-i ducă dorul, să simtă tristețea de a nu-i putea vorbi și tresărirea fericită a inimii când îl vedea întorcându-se.

Anotimpurile ploioase și timpul frumos se succedau. Între anotimpuri, cunoscuse ritualurile tainice ale acelui neam. Luase parte la cinstirea zilnică acordată capetelor rețezate ale vrăjmașilor care muriseră ca niște războinici demni și le ținuse isonul gazdelor atunci când intonau anents, poeme cântate, care exprimau recunoștința pentru curajul transmis și dorința de a încheia o pace trainică.

Fusese poftit la banchetul generos oferit de bătrânnii care hotărău că le sosise ceasul să „plece”, iar când aceștia adormeau sub efectul rachiului și al natemei, în toiul halucinațiilor care le deschideau porțile unor existențe viitoare bine stabilite, îi ajutase să le transporte trupurile la o colibă îndepărtată și să îi acopere cu mierea dulce de palmier.

A doua zi, intonând anents de salut pentru vietile care îi așteptau pe răposați, de data aceasta ca pești, fluturi sau animale încelepte, participa la strângerea osemintelor albe, din cale-afară de curate și cu totul inutile, pe care le lepădaseră bătrânnii conduși spre alte existențe de mandibulele implacabile ale termitelor.

În anii petrecuți printre shuari nu avusese nevoie de romanele de dragoste pentru a cunoaște iubirea.

Nefind unul dintre ei, nu putea să aibă neveste. Dar era unul de-al lor, în asemenea măsură, încât amfitrionul shuar îl rugase, în anotimpul ploios, să o accepte pe una dintre nevestele sale, pentru a le înnobila spîta și sălașul.

Femeia oferită ca ofrandă îi îndreptase pașii spre malul râului. Acolo, intonând anents, îl spălase, îl împodobise și îi înmiresmase trupul, iar când se întorseră la colibă își dăduse frâu liber, trântită pe o rogojină, cu picioarele desfăcute, încălzite ușor de un foc de vreascuri, fără să înceteze o clipă să intoneze anents, poeme nazalizate care descriau frumusețea trupurilor și bucuria unei plăceri sporite la infinit de magia descricerii.

Era dragostea pură, fără alt scop decât dragostea însăși. Fără posesiune și fără gelozie.

— Nimeni nu reușește să pună în lanțuri tunetul, după cum nimeni nu e în stare să pătrundă în raiul celuilalt când se lasă în voia dragostei.

Aşa grăise fratele Nushino cândva.

Văzând curgerea râului Nangaritza, s-ar fi putut gândi că timpul cruțase acel colț de lume, dar păsările știau prea bine că limbi de foc înaintau de la soare-apune, mutilând trupul Amazoniei.

Mașini uriașe își deschidea drum, iar shuarii deveniseră tot mai grăbiți. Nu mai rămâneau în același loc trei ani încheiați, aşa cum obișnuiau să facă, pentru că mai apoi să se deplaseze și să-i îngăduie naturii să se regenereze. Între două anotimpuri își luau colibele și oasele celor răposați și se îndepărtau de străinii care ocupau malurile râului Nangaritza.

Soseau tot mai mulți coloniști, de data aceasta momiți cu promisiunea că aveau să ajungă proprietari de cirezi și negustori de lemn. O dată cu venirea lor, pătrunseseră și alcoolul, care nu mai era consumat la ritualuri, și prin urmare provoca degradarea celor mai slabii. Dar mai cu seamă sporise numărul căutătorilor de aur, o adevărată pacoste, oameni lipsiți de scrupule, veniți din toate colțurile lumii, fără alt fel decât înnavuțirea fulgerătoare.

Shuarii se îndreptau spre răsărit, căutând intimitatea pădurilor impenetrabile.

Într-o dimineață, Antonio José Bolívar descoperise că îmbătrânea, când săgeata sarbacanei își greși ținta. Și lui i se aprobia ceasul în care trebuia să „plece”.

Luase atunci hotărârea de a rămâne în El Idilio și de a trăi din vânătoare. Se știa incapabil să stabilească momentul când avea să moară și să se lase devorat de furnici. Și chiar dacă ar fi reușit asta, oricum avea să fie o ceremonie tristă.

Era unul de-al lor, dar nu era unul dintre ei, aşa încât nu ar fi avut parte nici de sărbătoare, nici de călătorie spre tărâmul viselor.

Într-o bună zi, pe când se apucase să construiască o canoe pe cinste, care să n-aibă moarte, auzise o bubuitură care venea dinspre râu, semnul care avea să-i grăbească plecarea.

Alergase la locul exploziei și dăduse peste câțiva shuari care plângăreau. Îi arătaseră peștii morți la suprafață apei și un grup de străini de pe plajă, care își îndreptaseră puștile spre ei.

Era un grup format din cinci aventurieri, care, pentru a-și deschide drum, aruncaseră în aer cu dinamită stăvilarul unde își depuneau peștii icrele.

Totul se petrecuse foarte repede. Albii, nervoși că apăruseră mai mulți shuari, începuseră să tragă, rănindu-i pe doi dintre indigeni și o luaseră la fugă spre barcă.

În acel moment își dăduse seama că albi erau pierduți. Shuarii o apucaseră pe scurtătură, și așteptaseră la loc strâmt, unde căzuseră imediat pradă săgeților otrăvite. Unul singur reușise să scape, sărind din barcă și înotând până pe celălalt mal, unde se pierduse în pădure.

Abia atunci se ocupaseră de cei doi shuari căzuți.

Unul dintre ei murise, cu capul sfârâmat de o împușcătură trasă de aproape, iar celălalt agoniza, cu pieptul ciuruit. Era prietenul Nushino.

— Rea moarte mă paște, șoptise Nushino cu o strâmbătură de durere și,

cu o mâna tremurătoare, îi arătase coaja de nucă de cocos în care ținea curara. N-o să plec liniștit, prietene. O să rătăcesc ca o pasăre oarbă și tristă, lovindu-mă de copaci când n-o să-mi atârne capul de o creangă uscată. Ajută-mă, prietene!

Shuarii îi înconjuraseră. El cunoștea obiceiurile albilor, iar cuvintele abia șoptite ale lui Nushino îi spuneau că sosise clipa să-și plătească datoria pe care o avea față de ei de când îl salvaseră de mușcătura de șarpe.

I se păruse normal să-și plătească datoria și, punând mâna pe sarbacană, trecuse înot râul, pornind pentru prima oară la vânătoare pe urmele unui om.

Nu îi fusese greu să-l dibuiască. În disperarea lui, căutătorul de aur lăsase urme care se vedea de la o poștă, încât nici măcar nu trebuia să se mai uite după ele.

Dăduse peste el câteva minute mai târziu. Încremenise de spaimă la vederea unui șarpe boală adormit.

— De ce-ați făcut asta? De ce-ați tras?

Bărbatul îl ținuse cu pușca de vânătoare.

— Sălbaticii! Unde sunt sălbaticii?

— Pe malul celălalt. Nu te urmăresc.

Răsuflând ușurat, căutătorul de aur lăsase arma jos, iar el profitase de prilej pentru a-l lovi cu sarbacana.

Îl lovise prost. Căutătorul de aur se clătinase fără a se prăbuși, aşa încât nu avusesese încotro și se aruncase asupra lui.

Era un bărbat voinic, dar în cele din urmă, după ce se luptaseră o vreme, reușise să-i smulgă pușca de vânătoare.

Nu mai ținuse niciodată o armă de foc în mâna, dar văzând că bărbatul ducea mâna la macetă, intuise cu precizie locul unde trebuia să pună degetul și, în urma detunării, un cârd întreg de păsări își luaseră zborul, speriate.

Surprins de zgomotul puternic al împușcăturii, se apropiase de bărbatul asupra căruia trăsese. Primise cele două gloanțe drept în burtă și se zvârcolea de durere. Fără să țină seama de strigătele lui, îl legase de glezne, îl târâse pe malul râului și, după ce dăduse de câteva ori din brațe, simțișe că nefericitul era deja mort.

Pe malul celălalt îl așteptau shuarii. Se grăbiseră să-l ajute să iasă din apă, însă la vederea cadavrului izbucniseră într-un plâns cu sughițuri, cu neputință de explicat.

Nu plângeau de mila străinului. Îi plângeau pe el și pe Nushino.

Nu era unul dintre ei, dar era unul de-al lor. Prin urmare, el trebuia să slobozească săgeata otrăvită, oferindu-i mai înainte prilejul de a se lupta ca un viteaz; în felul acesta, după ce curara îi împietrea mușchii, tot curajul de care dăduse doavadă în timpul vieții avea să-i rămână pentru totdeauna întipărit pe chip, iar pleoapele, nările și gura trebuiau bine cusute, ca nu cumva să-i dispară expresia de pe față. Dar cum să transformi acel cap, acea viață oprită într-o strâmbătură de groază și durere?

Din vina lui, Nushino nu putea să plece. Nushino avea să rămână pe veci ca un papagal orb, izbindu-se de copaci, stârnind ura celor care,

necunoscându-l, aveau să-l simtă lovindu-se de trupurile lor, alungându-le somnul șerpilor boa, punând pe fugă prada cu zburătăcirea aripilor sale fără direcție precisă.

Se acoperise de rușine și era răspunzător pentru nefericirea veșnică a prietenului său.

Fără a înceta să plângă, îi dăruiseră cea mai bună canoe. Fără a înceta să plângă, îl îmbrățișaseră, îi dăduseră merinde pentru drum și îi spuseseră că din acea clipă nu mai era binevenit la ei. Putea să treacă pe lângă colibele lor, dar nu mai avea dreptul să intre.

Shuarii împinseseră canoea pe apă și șterseseră îndată urmele lăsate pe nisip.

Capitolul al patrulea

După ce plutise cinci zile încheiate pe râu, ajunsese în El Idilio. Locul se schimbase. Vreo douăzeci de case aliniate formau o stradă chiar în fața râului, iar la capătul lor se înălța o construcție ceva mai mare, pe a cărei fațadă stătea scris cu litere galbene PRIMĂRIE.

Tot acolo era și un chei făcut din scânduri groase, pe care Antonio José Bolívar îl evitase și mai plutise câțiva metri pe râu în jos, până când oboseala îi scosese în cale un loc unde să-și ridice coliba.

La început, localnicii nu îi căutaseră tovărășia, privindu-l ca pe un sălbatic încă de când îl zăriseră înfundându-se în pădure înarmat cu o pușcă, un Remington din secolul al XIV-lea, moștenită de la singurul om pe care îl omorâse, și încă fără să reușească din prima lovitură, însă curând își dăduseră seama cât de prețios era faptul că trăia în apropierea lor.

Atât coloniștii, cât și căutătorii de aur făceau tot felul de greșeli prostești în pădurea tropicală. O devastau fără pic de respect și de aceea multe fiare sălbatrice devineau și mai feroce.

Uneori, numai pentru a câștiga câțiva metri de teren neted, doborau copaci la întâmplare, scoțând din bârlogul lui un șarpe boa, care se răzbuna înghițindu-le câte un catâr, sau făceau greșeala de a-i ataca pe porcii-cu-ombilic în perioada rutului, pricină pentru care micii mistreți se preschimbau în niște monștri necruțători. Mai erau și străinii veniți de la instalațiile petrolifere.

Soseau în grupuri gălăgioase, aducând cu ei arme suficiente pentru un batalion întreg, și pătrundeau în pădure cu gândul de a ucide tot ce le ieșea în cale. Își revârsau cruzimea asupra tigrilor, fără a ține seama că unii dintre ei erau pui sau femele însărcinate și, mai târziu, înainte de a părăsi acele meleaguri, se fotografiau alături de zecile de piei jupuite.

Străinii plecau, pieile rămâneau acolo să putrezească, până când o mână milostivă le ridică să le arunce în râu, iar tigrii care reușeau să supraviețuiască își luau revanșa sfâșiiind vitele costelive.

Antonio José Bolívar încerca din răsputeri să-i țină pe coloniști la distanță, în timp ce aceștia distrugneau pădurea, desăvârșind capodopera

omului civilizat: deșertul.

Însă animalele nu avuseseră viață lungă. Speciile care supraviețuise să deveniseră tot mai șirete și, urmând exemplul shuarilor și al altor culturi din pădurea amazoniană, se retrăseseră în adâncul pădurii, într-un exod inevitabil către soare-răsare.

Antonio José Bolívar Proano avea acum timp berechet și descoperise că știa să citească în momentul în care începuseră să i se strice dinții.

Se îngrijise de problema dinților atunci când simțiuse că gura lui răspândea un miros fetid, însotit de dureri crâncene ale maxilarului.

De multe ori se prezentase la orele suplimentare ale doctorului Rubicundo Loachamin, care venea în El Idilio de două ori pe an, și niciodată nu-și închipuise că avea să se numere printre nefericiții care ocupau un loc pe fotoliul lui, până când, într-o zi, durerile deveniseră insuportabile și nu mai avusese încotro: se urcase pe podiumul cabinetului medical.

— Doctore, într-un cuvânt, nu mai am multi dinți: eu cu mâna mea i-am scos pe ăia care mă dureau prea tare, dar nu mă descurc deloc cu cei din spate. Curățați-mi gura și ne-om înțelege noi la preț pentru una dintre protezele astea atât de frumoase.

Chiar atunci debarcaseră de pe Sucre doi funcționari ai statului, care fuseseră luați drept strângători ai unui nou impozit atunci când se instalaseră la o masă aflată la intrarea în primărie.

Primarul se socotise obligat să se folosească de toată puterea lui de convingere, de altminteri foarte slabă, pentru a-i aduce pe nou-veniții, din cale-afără de alunecoși, la masa guvernamentală. Acolo, cei doi emisari plătisiți ai puterii numărau voturile secrete ale localnicilor din El Idilio, cu ocazia unor alegeri prezidențiale care aveau să se desfășoare o lună mai târziu.

Antonio José Bolívar se prezentase și el la masa cu pricina.

— Știi să citești? Îl întrebaseră.

— Nu-mi aduc aminte.

— Ia să vedem. Ce scrie aici?

Neîncrezător, se apropiase de hârtia pe care i-o întindeau și se mirase peste măsură că era în stare să descifreze semnele care păreau de neînțelus.

— Dom-nul-domnul-can-di-dat-candidat.

— Știai că ai dreptul să votezi?

— Dreptul să ce?

— Dreptul să votezi. Sufragiu universal și secret. Să optezi democratic pentru unul dintre cei trei candidați prezenți în primul tur de scrutin. Înțelegi?

— Nici o boabă. Cât mă costă dreptul ăsta?

— Nimic, omule. De-asta se cheamă drept.

— Și pe cine trebuie să votez?

— Pe cine-o să iasă. Pe excelență sa, candidatul poporului.

Antonio José Bolívar îl votase pe cel ales și, în schimbul exercitării acelui drept, primise o sticlă de rachiu Frontera.

Știa să citească.

Aceasta fusese descoperirea cea mai însemnată din viața lui. Știa să

citească. Era posesorul antidotului care te lecua de boala ucigătoare a bâtrâneții. Știa să citească. Dar nu avea ce să citească.

Scrâșnind din dinți, primarul acceptase să-i împrumute câteva ziare vechi pe care le păstra ostentativ, ca doavadă a legăturii sale de netăgăduit cu puterea centrală, dar lui Antonio José Bolívar nu i se păruseră interesante.

Fragmentele decupate din discursurile rostite în Congres, în care onorabilul Bucaram asigura pe toată lumea că altui onorabil i se diluase sperma, sau alt articol, care povestea cu lux de amănunte cum îl omorâse Antonio Mateluna, cu douăzeci de lovitură de cuțit și fără pic de remușcare, pe cel mai bun prieten al său, sau bunăoară cronică sportivă, care denunța galeria lui Manta pentru că îl castrase pe un arbitru de fotbal chiar pe stadion, nu i se păreau imbolduri prea grozave pentru a-și continua lectura. Toate acestea se petreceau într-o lume mult prea îndepărtată, și nu avea destule repere care să i-o tălmăcească pe-nțelesul lui și nici indicii care să-i îngăduie să și-o închipui.

Într-o bună zi, ieșind dintre lăzile de bere și buteliile de gaz, de pe vaporul Sucre debarcase un preot plăcăt, trimis de autoritățile ecclaziastice cu misiunea de a boteza copiii și de a pune capăt concubinajelor. Acesta stătuse trei zile în El Idilio fără să găsească pe cineva care să-l conducă la casele coloniștilor. În cele din urmă, și mai plăcăt de indiferența clientelei, se aşezase pe chei, așteptând vaporul care urma să-l salveze de-acolo. Pentru a-și petrece cât mai plăcut orele caniculare, scosese o carte veche din traistă și încercase să citească, până când toropeala care-l cuprinsese se dovedise mai puternică decât voința lui.

Cartea din mâinile preotului fusese momeala perfectă pentru Antonio José Bolívar. Răbdător, așteptase ca părintele să adoarmă și, o dată cu somnul, să-i cadă din mâna cartea.

Era o biografie a Sfântului Francisc, pe care o răsfoise pe furiș, știind că în felul acesta săvârșea un păcat mărunt.

Citea silabisind și, pe măsură ce înainta în lectură, dorința de a înțelege tot ceea ce era cuprins în acele pagini îl făcuse să repete cu jumătate de glas cuvintele care se lăsaseră prinse în capeană. Preotul se trezise și îl privise înveselit pe Antonio José Bolívar, care stătea cu nasul în carte.

— Îți place? îl întrebă.

— Iertați-mă, eminentă. Dar v-am văzut dormind și n-am vrut să vă deranjez.

— Ti-a plăcut? îl întrebă din nou părintele.

— Văd că vorbește mult despre animale, răspunsese el cu o voce timidă.

— Sfântul Francisc iubea animalele. Iubea toate făpturile Domnului.

— Și eu le iubesc. În felul meu. Dumneavastră îl cunoașteți personal pe Sfântul Francisc?

— Nu. Dumnezeu nu mi-a dat bucuria asta. Sfântul Francisc a murit demult. Cu alte cuvinte, și-a încheiat viața pe pământ și s-a mutat la ceruri, să trăiască pe veci împreună cu Atotputernicul.

— De unde știți?

— Am citit cartea. E una dintre cărțile mele preferate.

Preotul își întărise spusele mânăind copertele de carton zdrențuite. Antonio José Bolívar îl privise vrăjit, simțind în același timp cum îl cuprinde invidia.

— Ați citit multe cărți?

— Am citit câteva. Înainte, când eram încă Tânăr și nu-mi oboseau ochii, cîteam cu nesaț tot ce-mi pica în mâna.

— Toate cărțile vorbesc despre sfinți?

— Nu. În lume există milioane de cărți. În toate limbile și despre toate subiectele, chiar și despre acelea care ar trebui să fie ținute sub tăcere.

Antonio José Bolívar nu pricepusese rostul acelei cenzuri și rămăsese cu privirea atintită asupra mâinilor preotului, mâini grăsuțe, care păreau și mai albe, aşa cum se odihneau acum pe coperta închisă la culoare.

— Despre ce vorbesc celelalte cărți?

— Ti-am mai spus. Despre toate. Există cărți de aventuri, de știință, povesti despre oameni dăruitori cu har, cărți de tehnică, de dragoste...

Ultimele îi treziseră interesul. Despre dragoste știa numai ce se spunea în cântece, mai cu seamă în romanțele interpretate de Julito Jaramillo, al cărui glas de ecuatorian sărac lipit pământului răzbătea uneori dintr-un radio cu baterii, făcându-i pe ascultători să se cufunde în tristețe. Din acele romanțe aflase că dragostea e ca o pișcătură de tăun invizibil, dar căutat de toți.

— Cum sunt cărțile de dragoste?

— Mi-e teamă că despre asta nu pot să-ți spun nimic. N-am citit decât câteva.

— N-are importanță. Cum sunt?

— Păi, cum să fie? Istorisesc o poveste în care două ființe care se cunosc și se iubesc luptă să învingă împreună piedicile care stau în calea fericirii lor.

Sirena de pe Sucre anunțase plecarea și nu îndrăznise să-i ceară preotului cartea. Dar întâlnirea cu el îi lăsase în suflet o aprigă dorință de lectură.

Își petrecuse anotimpul ploios rumegându-și nefericirea de cititor inutil, și pentru prima dată se văzuse încolțit de animalul singurătății. Sireată fieră. Atentă la cea mai mică greșeală pentru a pune stăpânire pe glasul lui, condamnându-l la nesfârșite tirade văduvite de ascultători.

Trebuia să facă rost de cărți și pentru asta era nevoie să iasă din El Idilio. Poate că nu trebuia să călătorească prea departe, poate că în El Dorado va găsi pe cineva care să aibă cărți și se dădea de ceasul morții tot gândindu-se cum să le obțină.

Când ploile se potoliseră și pădurea se umpluse de animale tinere, își părăsise coliba și, înarmat cu pușcă, cu câțiva metri de sfoară și cu maceta bine ascuțită, se afundase în pădure.

Acolo rămăsese aproape două săptămâni, pe teritorul animalelor aflate la mare prețuire în ochii albilor.

În regiunea maimuțelor, cu copaci înalți, golise de zeamă câteva zeci de

nuci de cocos pentru a pregăti capcanele. Învățase asta de la shuari și nici măcar nu era prea greu. Era de-ajuns să le dai o gaură cu diametrul nu mai mare de-un deget, iar în partea cealaltă să le străpungi cât să strecori înăuntru o bucată de sfoară, la capătul căreia trebuia făcut un nod orb, bine strâns. Celălalt capăt al sforii se legă de trunchiul unui copac și pe urmă se aruncau înăuntru câteva pietricele de râu. Maimuțele, care observau totul de la înlățime, abia așteptau plecarea omului pentru a vedea ce anume se ascunde în coajă, o luau, o agitau, iar la auzul pietricelelor băgau lăbuță înăuntru, încercând să le scoată de-acolo. Când prindeau câte o pietricică o strângneau bine în lăbuță, lacomele, și încercau zadarnic să o scoată de-acolo.

Întinsese capcanele și, înainte de a părăsi regiunea maimuțelor, căutase un papagal mare, numit pe bună dreptate papaya maimuțelor, care zbura atât de sus, încât numai el reușea să ajungă la fructele delicioase, pătrunse de soare și atât de zemoase.

Scuturase trunchiul până când căzuseră două fructe parfumate și plecase spre regiunea perușilor, a papagalilor și tucanilor. Puse în tolba de vânătoare și pornise în căutarea luminișurilor din pădure, evitând întâlnirea cu animalele nedorite.

Câteva viroage întâlnite în cale îl conduseseră într-o zonă cu vegetație luxuriantă, năpădită de stupări și faguri de albine harnice, peste tot aşternută cu găinăț de pasăre. Din clipa în care pătrunse în desis, se lăsase pretutindem o tacere adâncă, care nu fusese întreruptă de nici un zgomet vreme de câteva ceasuri, până când păsările se obișnueră cu prezența lui.

Din crengi subțiri și din liane construise două cuști bine închise și, când le terminase, începuse să caute plante de yahuasca.

Atunci zdrobise fructele de papaya, le amestecase pulpa galbenă cu zeama rădăcinilor de yahuasca, pe care le scosese scormonind pământul cu mânerul macetei și, aprinzându-și o țigară, așteptase ca amestecul să fermenteze. Îl gustase. Era dulce și tare. Mulțumit, se îndepărta către un râusor, unde își aşezase tabăra și mâncase pește pe săturate.

A doua zi se dusese să vadă dacă se prinsese ceva în capcane.

Pe tărâmul maimuțelor, găsise câteva zeci de animale obosite de efortul zadarnic de a-și elibera lăbuțele prizoniere în nucile de cocos. Alesese trei perechi tinere, le băgase într-una dintre cuști și le eliberase pe celelalte.

Mai târziu, găsise dormind în cele mai inimaginabile poziții o mulțime de Peruși, papagali și alte feluri de păsări în locul în care lăsase fructele fermentate. Unele dintre ele încercau să țopăie cu pași tremurători sau se străduiau să-și ia zborul bătând din aripi fără să-și poată coordona mișcările.

Băgase într-o colivie o pereche de papagali aurii și albastri și una de Peruși shapul, cei mai apreciați dintre papagalii vorbitori, și își luase rămas bun de la celelalte păsări, urându-le să se trezească voioase. Știa că beția avea să dureze câteva zile.

Se întorsese în El Idilio cu prada pe umăr și așteptase ca echipajul de pe Sucre să termine de încărcat marfa pentru a se putea aprobia de căpitanul vasului.

— Sunt nevoie să fac o călătorie în El Dorado și se întâmplă să nu am bani. Dumneavoastră mă cunoașteți. Mă duceți până acolo și vă plătesc după ce vând vietătile astea.

Căpitanul aruncase o privire spre cele două cuști și înainte de a-i răspunde își măngâiașe barba nerasă de câteva zile.

— Mă socotesc plătit dacă îmi dai un papagal mic. De mai multă vreme i-am fagăduit fiului meu că o să-i cumpăr unul.

— Atunci am să vă dau o pereche și în felul acesta îmi plătesc și întoarcerea, pentru că păsărelele astea se sfârșesc de tristețe dacă sunt despărțite.

În timpul croazierei vorbise cu doctorul Rubicundo Loachamin și îl informase cu privire la scopul călătoriei sale. Dentistul îl ascultase amuzat.

— Bătrâne, dacă voiai să faci rost de cărți, de ce nu mi-ai spus mie mai devreme? Mai mult ca sigur îți le aduceam din Guayaquil.

— Vă mulțumesc din suflet, dom' doctor. Problema e că nu știi ce cărți vreau să citesc. Dar când o să aflu, am să accept oferta dumneavoastră.

El Dorado nu era, în nici un caz, un oraș mare. Numără aproape o sută de case, multe dintre ele alinate pe malul râului, cele mai importante aparținând poliției. Câteva birouri guvernamentale, o biserică și o școală publică aproape pustie se numărau la rândul lor printre aşezăminte care dădeau greutate locului. Pentru Antonio José Bolívar, care de mai bine de patruzeci de ani nu ieșise din pădurea tropicală, toate acestea însemnau întoarcerea la o lume colosală, pe care o cunoscuse cândva.

Dentistul îi prezenta singura persoană capabilă să-l ajute să-și ducă la înndeplinire visul: învățătoarea, și reușise chiar să obțină pentru bătrân îngăduință de a înnopta în incinta școlii, o locuință uriașă din trestie, prevăzută cu bucătărie, cu condiția ca el să dea o mâna de ajutor la treburile gospodărești și la confecționarea unui ierbar.

După ce vânduse maimuțele și papagali, învățătoarea îi arătase biblioteca.

La vedere atâtorei cărți strânse laolaltă, fusese din cale-afară de mișcat. Învățătoarea era fericita posesoare a cincizeci de volume, așezate frumos într-un dulap de scânduri, iar el se lăsase în voia plăcutei sarcini de a le răsfoi, cu ajutorul lupei pe care tocmai și-o procurase.

Vreme de cinci luni încheiate, își formase și cizelase gustul pentru lectură, și era acum doldora de întrebări și răspunsuri.

Citind texte de geometrie, aproape că îi părea rău că învățase să citească și se întreba dacă merita să o mai facă. Din aceste cărți învățase o frază lungă, pe care n-o spunea decât atunci când era din cale-afară de prost dispus: „Ipotenuza este latura opusă unghiului drept într-un triunghi dreptunghic”, frază care mai apoi îi lăsase cu gura căscată pe locuitorii din El Idilio, fiind luată drept o cimilitură absurdă sau înjurătură la care nu se putea răspunde în nici un fel.

Textele de istorie i se păruseră un sir nesfîrșit de minciuni. Cum era cu puțință ca domnișorii aceia palizi, cu mănușile trase până-n dreptul coatelor și cu pantalonii ăia de damă, de-a dreptul caraghioși, să fie în stare să

câştige bătăliei? Era de-ajuns să-i vezi cu buclele-n vânt, atât de bine studiate, ca să-ți dai seama că indivizii respectivi nu erau în stare nici să omoare o muscă. Așadar, episoadele istorice fuseseră sterse de pe lista preferințelor sale de lectură.

Edmondo de Amicis și al său *Cuore* îi umpluseră mai bine de jumătate din timpul petrecut în El Dorado. Și iată cum stătuseră lucrurile: era vorba despre o carte care și-a lipit de mână, iar ochii refuzau să se lase învinși de oboseală numai pentru a continua să citească, dar ulterior nu mergea de multe ori la apă și într-o după-amiază își spuse că atâta suferință nu se putea îndura și că atâta răutate nu încăpea într-un singur trup. Trebuia să fie din cale afară de ticălos ca să te amuzi făcându-l să sufere în halul său pe un băiețel amărât ca micuțul Lombardo și în cele din urmă, după ce examinase toate cărțile din bibliotecă, găsise ce-și dorea cu-adevărat. *Mătăniile* de Florence Barclay. Un roman care nu vorbea decât despre dragoste, dragoste și iar dragoste. Personajele sufereau și își împleteau atât de frumos fericirea cu caznele la care erau supuse, încât lupa și aburea de lacrimi.

Învățătoarea, care nu-i împărtășea deloc gusturile de lectură, îi îngăduise să ia cu sine cartea, iar el o strânsese la piept și se întorsese în El Idilio pentru a o citi de o mie de ori în fața ferestrei, aşa cum era pregătit să facă acum cu romanele aduse de către dentist, care așteptau culcate frumușel și pline de taine ce urmau să fie dezlegate pe masa înaltă, departe de privirea dezordonată într-oarsă spre un trecut pe care Antonio José Bolívar încerca să-l uite, lăsându-și memoria deschisă spre a o umple cu fericirea și suferințele provocate de dragostea mai puternică decât moartea.

Capitolul al cincilea

O dată cu primele umbre ale după-amiezii se dezlănțui potopul și câteva minute mai târziu era cu neputință să vezi la distanță mai mare de un braț. Bătrânul se întinse în hamac așteptând să-l cuprindă visele, legănat de răpăitul agresiv și monoton al apei omniprezente.

Antonio José Bolívar Proano dormea puțin. Cel mult cinci ore pe noapte și două ore la siestă. Îi erau de-ajuns. Restul timpului îl petreceau citind romane, lăsându-se în voia gândurilor pe marginea misterelor dragostei și închipuindu-și cum arătau locurile unde se petrecea întâmplările descrise.

Când citea despre orașele numite Paris, Londra sau Geneva, trebuia să facă un efort enorm de concentrare pentru a și le putea imagina. O singură dată vizitase un oraș mare, Ibarra, despre care își amintea fără prea multă precizie că avea străzi pietruite, siruri de case scunde, asemănătoare, albe toate, și piața Palatului Guvernamental plină de oameni care se plimbau prin fața catedralei.

Acesta era singurul lui punct de reper din lumea întreagă și, citind întâmplările petrecute în orașe cu nume îndepărtate ca Praga sau Barcelona, și se părea că Ibarra, din pricina numelui pe care-l purta, nu era un oraș potrivit pentru marea dragoste.

În timpul călătoriei prin Amazonia, el și Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estuparán Otavalo trecuseră prin alte două orașe, Loja și Zamora, dar le văzuseră foarte pe fugă, aşa încât nu putea spune dacă dragostea își aflase sălaș și acolo.

Dar mai cu seamă îi plăcea să-și imagineze zăpada. Încă de pe vremea când era copil o văzuse ca pe o blăniță de miel pusă la uscat pe marginile vulcanului Imbabura și alteori i se părea o necuvintă de neierat faptul că personajele din romane călcau pe ea fără să le pese că o murdăreau.

Când nu ploua, se dădea jos din hamac în timpul noptii și cobora la râu ca să se spele. Imediat după aceea pregătea orezul pentru a doua zi, prăjea felii de banană verde și, dacă se întâmpla să aibă la îndemână o maimuță, amesteca mâncarea cu câteva bucăți bune de carne.

Coloniștilor nu le plăcea carnea de maimuță. Nu înțelegeau că această carne tare și plină de zgârciuri avea mult mai multe proteine decât carnea de porc sau de vacă, umflată cu tone de iarbă, apă chioară și care nu mirosea nimic. Pe de altă parte, carnea de maimuță trebuia mestecată mult și bine, iar celor care nu aveau dinți proprii le dădea senzația că mâncaseră enorm fără a-și îngreuna inutil trupul.

Întotdeauna după masă bea cafea amară, prăjită într-o tăviță de metal și măcinată într-un mojar de piatră, pe care o îndulcea cu cozonac și o-ntărea cu câteva înghiituri de rachiu Frontera.

În anotimpul ploios, noptile erau mai lungi și nu avea chef să se dea jos din hamac, până când nevoia de a urina sau foamea nu îi dădeau ghes să iasă.

Partea cea mai bună era că în anotimpul ploios era de ajuns să coboare la râu, să se scufunde, să miște din loc câteva pietre, să se bălăcească puțin în mâl și pună mâna pe o duzină de crevete grase pentru micul dejun.

Așa făcu și în acea dimineață. Se dezbrăcă, își prinse de brâu o sfoară al cărei capăt liber îl legase de un stâlp, ca nu cumva să crească brusc apele râului sau să se lovească de vreun trunchi de copac care plutea în derivă și, cu apa până la piept, se scufundă.

Apele râului erau aproape vâscoase până spre fund, dar mâinile lui pricepute pipăiră mâlul imediat după ce mutase din loc o piatră, iar crevetele i se agătară de degete cu cleștii lor puternici.

Se ridicase, cu pumnul plin de crevete care se mișcau frenetic, și se grăbea să iasă din apă când auzi niște strigăte:

— O canoe! Vine o canoe!

Își duse mâna streașină la ochi, încercând să zărească ambarcațiunea, dar ploaia nu îi îngăduia să vadă nimic. Perdeaua de apă cădea neîncetat, străpungând suprafața râului cu asemenea intensitate, încât nici măcar nu se mai formau ochiuri rotunde.

Cine putea să fie? Numai un nebun s-ar fi încumetat să navigheze pe ploaia aceea torențială.

Auzi din nou strigătele și văzu câteva figuri neclare care alergau spre chei.

Se îmbrăcă, acoperi creveții cu un vas și îi lăsă la intrarea în colibă, își

puse pe el o pelerină de plastic și se îndreptă spre locul cu pricina.

Oamenii se dădură la o parte când îl văzură venind pe primar. Grăsanul apăruse fără cămașă și din trupul lui, ocrotit de o umbrelă neagră, uriașă, țâșnea apă ca dintr-o fântână.

— Ce dracu' se-ntâmplă? strigă primarul apropiindu-se de mal.

În loc de răspuns, îi arătară canoea legată de unul dintre stâlpi. Era una dintre acele ambarcațiuni prost construite de căutătorii de aur. Ajunsese acolo pe jumătate scufundată, plutind numai pentru că era făcută din lemn. La bord se bălabănea trupul unui individ cu gâtul și brațele sfâșiate. Mâinile, care se zăreau pe marginea ambarcațiunii, scoteau la iveală degetele roase de pești, iar orbitele îi erau goale. Cocoșii-de-stâncă, acele păsări mici, puternice și roșii, singurele care puteau să zboare în toiul potopului, își luaseră sarcina de a-i răpi orice expresie facială.

Primarul dădu ordin ca trupul să fie scos din canoe și, o dată aşezat pe scândurile de pe chei, îl recunoscură după gură. Era Napoleon Salinas, un căutător de aur pe care îl vizitase dentistul cu o seară în urmă. Salinas era unul dintre puținii indivizi care nu-și scoteau dinții stricați și prefera să și-i îmbrace cu bucăți de aur. Avea gura plină de aur și acum își dezvelea dinții într-un zâmbet care nu mai provoca admiratie, în timp ce ploaia îi netezea părul.

Primarul îl căută cu privirea pe bătrân.

— Ei? A apărut din nou tigroaică?

Antonio José Bolívar Proano se aplecă deasupra mortului, fără a înceta să se gândească la crevetele pe care le lăsase prizoniere. Desfăcu cu degetele rana de la gât, examină brațele sfâșiate și, în cele din urmă încuviiință, printr-o mișcare a capului.

— La naiba! Încă unul! Mai devreme sau mai târziu, tot trebuia să-l ia gaia, comentă primarul.

Grăsanul avea dreptate. În anotimpul ploios, căutătorii de aur rămâneau înciși în colibelete lor prost construite, așteptând cele câteva clipe scurte de pauză, care erau mai curând momente de răgaz pe care și le-ngăduiau norii, pentru ca mai apoi să se descarce cu și mai multă încrâncenare.

Aceștia nu cunoșteau decât sensul propriu al expresiei „timpul e de aur”, și, dacă ploile nu-și luau o binemeritată pauză, se jucau în draci cu niște cărți soioase, cu figuri adeseori de nerecunoscut, urându-se de moarte, râvnind să devină stăpânii ghioagei pe care-o ținea în mâna regele de treflă, lăcomindu-se care mai de care, iar la sfârșitul potopului nu era de mirare că mulți dintre ei dispăreau, fără să se știe dacă fuseseră luați de curentul apei sau înghițiți de voracitatea pădurii tropicale.

Stând pe chei, vedea uneori cum trece pe lângă ei câte un trup umflat de apă, printre crengi și trunchiuri de copac târâte de creșterea râului și nimeni nu se grăbea să-i arunce o frângchie.

Lui Napoleon Salinas îi atârna capul într-o parte și numai brațele sfâșiate arătau că încercase să se apere.

Primarul îi goli buzunarele. Găsi un buletin de identitate decolorat, câteva monede, resturi de tutun și o pungută de piele. O deschise și numără

douăzeci de bucățele de aur cât bobul de orez.

— Ei bine, domnule expert, ce părere ai?

— Aceeași părere pe care o aveți și dumneavoastră, excelență. A plecat de aici Tânziu, destul de beat, l-a prins pe neașteptate răpăiala, și atunci a tras pe mal pentru a-și petrece noaptea în siguranță. Acolo a fost atacat de femelă. Sfâșiat de colți, a reușit să ajungă la canoe, dar i s-a scurs tot sângele foarte curând.

— Mă bucur că suntem de acord, spuse grăsanul.

Primarul îi porunci unuia dintre cei prezenți să îi țină umbrela deasupra capului pentru a avea mâinile libere și împărți bucățelele de aur în mod egal celor prezenți. După ce-și recăpătă umbrela, îl împinse pe mort cu piciorul, până când acesta căzu cu capul în apă. Trupul greu se scufundă în râu și din pricina ploii nu se vedea unde se ridicase din nou ca să plutească.

Mulțumit, primarul scutură umbrela în semn că voia să plece, dar văzând că nu-l însoțea nimeni și că toți priveau în direcția bătrânlui, scuipă cu obidă, din cale-afară de întors pe dos.

— Gata, spectacolul s-a sfârșit. Ce mai așteptați?

Oamenii continuau să-l privească pe bătrân. Îl obligă să vorbească.

— Când cineva plutește pe apă și se lasă întunericul, pe ce mal trage pentru a-și petrece noaptea?

— Pe ăla mai sigur. Pe malul nostru, răspunse grăsanul.

— Dumneavoastră ați spus-o, excelență. Pe malul nostru. Va căuta întotdeauna să tragă aici, pentru că, dacă din întâmplare își pierde canoea, se poate salva încercând să se-ntoarcă în sat deschizându-și drum cu maceta. La asta s-a gândit și sărmantul Salinas.

— Ei, și? Ce mai contează acum?

— Contează foarte tare. Dacă vă gândești puțin, o să vă dați seama că și animalul se află tot aici, pe malul nostru. Sau poate credeți că tigrii se aruncă în râu pe vremea asta?

Cuvintele bătrânlui dădură naștere unor comentarii îngrijorate, iar oamenii voiau acum să audă ceva din gura primarului. La urma urmei, autoritatea trebuia să servească și ea la ceva practic.

Grăsanul percepă așteptarea lor ca pe o agresiune și se prefăcea că se gândește vârându-și ceafa groasă sub umbrelă. Ploaia se întărise brusc și pungile de plastic care îi acopereau pe oameni li se lipiseră de trup ca o a doua piele.

— Fiara se află departe. N-ați văzut cum a apărut hoitul? Fără ochi și pe jumătate mâncat de animale. Asta nu se întâmplă într-o oră și nici măcar în cinci ceasuri încheiate. Nu văd de ce faceți pe voi de frică, se grozăvi primarul.

— S-ar putea. Dar e limpede ca lumina zilei că mortul nu se răcise de tot când a ajuns aici și nici nu mirosea, adăugă bătrânlul.

Nu mai scoase nici o vorbă și nici nu mai aștepta alt comentariu din partea primarului. Făcu cale-ntoarsă, gândindu-se cum ar fi mai bine să mănânce crevetele, fierte sau prăjite.

La intrarea în colibă zări prin perdeaua deasă de apă silueta singuratică

și obeză a primarului care se ascundeau sub umbrelă, ca o ciupercă uriașă crescută de curând pe chei.

Capitolul al șaselea

După ce termină de mâncat crevetele gustoase, bătrânul își curăță cu sărg placa dentară și o înfășură în batistă. Apoi, imediat, strânse masa, aruncă resturile de mâncare pe fereastră, destupă o sticlă de Frontera și își alese un roman.

Era înconjurat de ploaie din toate părțile, iar ziua îi promitea o intimitate inegalabilă.

Romanul începea bine.

„Paul o sărută cu patimă, în timp ce gondolierul, complice la aventurile prietenului său, se prefăcea că se uită în altă parte, iar gondola, aşternută cu perne pufoase, aluneca încet pe canalele venețiene”.

Citise pasajul de mai multe ori, cu glas tare.

Ce drăcovenie or mai fi fost și gondolele astea?

Alunecau pe canale. Trebuie să fi fost niște bărci sau canoe, iar în ce-l privea pe Paul, era limpede că nu era un individ cu bun-simț, de vreme ce o săruta „cu patimă” pe fată în prezența unui prieten, care îi mai era și complice pe deasupra.

Îl plăcuse prima frază.

I se părea foarte nimerit că autorul stabilise dintru bun început care erau personajele negative. În felul acesta erau evitate complicațiile și simpațiile nemeritate.

Cât despre sărurat, cum zicea? „Cu patimă”. Cum naiba se făcea chestia asta?

Nu-și amintea să o fi sărurat prea des pe Dolores Encarnacion del Santísimo Sacramento Estupinán Otavalo. Poate că totuși, într-una dintre aceste puține ocazii, o sărutase aşa, cu patimă, ca Paul din roman, dar o făcuse fără să știe. În orice caz, sărutări fuseseră puține, pentru că femeia răspundea fie prin accese de râs, fie îi atrăgea atenția că în felul acela săvârșeau un păcat.

Să săruți cu patimă. Să săruți. Tocmai își dăduse seama că el o făcuse de puține ori și numai cu nevasta lui, pentru că la shuari săruratul era un obicei necunoscut.

Bărbații și femeile se mândrăiau pe tot trupul și puțin le păsa dacă mai era cineva de față. Nici atunci când făceau dragoste nu se sărutau. Femeile preferau să se aşeze deasupra, susținând că aşa simțeau mai bine dragostea, și, din pricina asta, cântecelor anents erau intonate cu infinit mai multă simțire.

Nu. Shuarii nu se sărutau.

Își amintea că îl văzuse odată pe un căutător de aur aruncându-se asupra unei sălbatrice, o sărmană femeie care bântuia printre coloniști și aventurieri implorându-i să-i dea o gură de rachiu. Cei care aveau chef o

înghesuiau pe unde se nimerea și o posedau. Sărmana femeie, abrutizată de alcool, habar n-avea ce i se întâmplă. De data asta, aventurierul o trântise pe nisip și îi căutase gura.

Femeia reacționase ca o fiară turbată. Îl împinsese cu furie pe bărbat, îi aruncase un pumn de nisip în ochi și începuse să vomite cu o scârbă neascunsă.

Dacă în asta consta să săruți cu patimă, atunci Paul din roman nu era altceva decât un mare porc.

Până la ora siestei, citi și medită la aproape patru pagini, supărat pe neputința lui de a-și imagina Venetia cu trăsăturile pe care le împrumutase altor orașe descoperite tot în romane.

Din câte înțelesese, străzile Venetiei erau inundate și din pricina asta oamenii erau nevoiți să se deplaseze cu gondolele.

Gondolele. Cuvântul „gondolă” îl seduse până la urmă și se gândi chiar să-și boteze canoea Gondola de pe Nangaritza.

Somnul de după-amiază îl răzbi pe când era prinț în vîrtejul acestor gânduri și se întinse în hamac, zâmbind strengărește numai când și-i imagina pe oameni deschizând ușa casei și căzând în apele învolburate ale râului de la primul pas.

Spre seară, după ce mai înfulecă câteva crevete, se aşeză să-și continue lectura și se grăbea să-nceapă, când o zarvă grozavă îi distrase atenția, făcându-l fără voia lui să-și îndrepte privirile spre drumul încăsat în apă.

Pe cărare alerga un catâr de povară înnebunit, printre răgete sfâșietoare, dând din copite și lovind pe oricine încerca să-l opreasă. Împins de curiozitate, își aruncă o pelerină de plastic pe umeri și ieși să vadă ce se întâmplase.

După multe încercări, oamenii reușiseră să-l împresoare pe animalul scos din minți și, ferindu-se să nu fie loviți, închiseseră cercul în jurul lui. Cățiva căzuseră și se ridicaseră murdari din cap până-n picioare de noroi, până când, în cele din urmă, izbutiseră să-l prindă de dârlogi și să-l imobilizeze.

Catârul avea răni adânci de-a lungul coastelor și săngeră din belșug din pricina unei spintecături care începea la cap și se orea în dreptul pieptului acoperit de păr scurt, de un cenușiu asemănător găinațului.

Primarul, de data aceasta fără umbrelă, porunci să fie răsturnat pe-o parte și îl împușcase pentru a-i curma suferința. Animalul primise glonțul, dăduse de câteva ori din copite și rămăsese mai apoi nemîșcat.

— E catârul lui Alkasetzer Miranda, spuse cineva.

Ceilalți încuviințără. Miranda era un colonist care se stabilise la vreo șapte kilometri de El Idilio. Renunțase să-și mai cultive pământurile luate cu japca în pădure și devenise patronul unei prăvălii mizerabile, unde vindea rachiу, tutun, sare și aspirină alkasetzer - de unde îi venea și numele -, aprovisionându-i pe căutătorii de aur care nu voiau să mai facă drumul până-n sat.

Catârul era înșeuat, iar asta însemna că stăpânul lui descălecăse în altă parte.

Primarul le porunci să se pregătească de plecare spre prăvălia lui Miranda a doua zi dis-de-dimineață și îi însărcină pe doi dintre ei să tranșeze animalul.

În ploaia torențială, macetele loviră fără greș. Pătrundeau în carnea catârului răpciușos, ieșeau de-acolo însângerate și, pregătite să se înfigă din nou, învingând rezistența câte unui os, erau spălate impecabil de stropii mari și deși.

Carnea tranșată fu dusă în fața primăriei, unde grăsanul o împărți celor prezenți.

— Hei, tu! Ce parte vrei, bătrâne?

Antonio José Bolívar răspunse că vrea numai o bucată de ficat, înțelegând că delicatețea grăsanului îl înscria automat pe lista celor care urmău să se ocupe de rezolvarea cazului.

Cu bucată de ficat caldă încă în mâna, se întoarse la coliba lui, urmat de bărbații care cărau capul și alte resturi nedorite din carne animalului pentru a le arunca în râu. Se întuneca, iar printre picăturile de ploaie se auzea lătratul câinilor care-și disputau măruntările pline de noroi ale noii victime.

În timp ce freca ficatul cu bucățele de rozmarin, blestema în gând incidentul care-l scosese din tihna lui. Nu se mai putea concentra la citit și se văzu nevoit să se gândească la primar ca șef al expediției din ziua următoare.

Toți știau că primarul îi purta sămbetele și, cu siguranță, îi devenise și mai antipatic după incidentul cu shuarii și cu străinul mort.

Grăsanul putea să-i facă probleme, și de altfel îl anunțase de mult cu privire la intențiile sale.

Posac, își puse placa dentară și mestecă bucățile uscate de ficat. De multe ori auzise spunându-se că, pe măsură ce înaintezi în vîrstă, ajungi să te înțelepțești, iar el așteptase cuminte, neîndoindu-se nici o clipă că înțelepciunea avea să îi aducă ceea ce își dorea din toată făptura sa: să fie în stare să-și călăuzească amintirile și să nu cadă în capcana pe care acestea î-o întindeau adeseori.

Și totuși căzu încă o dată în capcană și nu mai auzea sunetul monoton al ploii torențiale.

Trecuseră câțiva ani de când, într-o dimineață, pe cheiul din El Idilio aruncase ancora o ambarcațiune pe care nu o mai văzuse niciodată. O sălupă cu motor la bordul căreia încăpeau ușor opt oameni, așezați doi câte doi, spre deosebire de canoe, care nu permitea decât sirul indian, și din pricina asta îți amorteașă toate mădularele în timpul călătoriei.

În noua ambarcațiune se urcaseră patru americani dotați cu aparate de fotografiat, alimente și mașinării necunoscute. Vreme de câteva zile îl linguiseră pe primar și-l înnebuniseră cu whisky, până când grăsanul, fudul nevoie mare, îi lăsase să se apropie de coliba lui, pretinzând că era cel mai bun cunoșător al Amazoniei.

Grăsanul puțea a băutură și nu înceta să-l numească prietenul și colaboratorul său apropiat, în timp ce străinii îi fotografiau nu numai pe ei, ci și pe oricine se nimerea în fața aparatului.

Fără a-i cere voie, dăduseră buzna în colibă, iar unul dintre ei, după ce râsesese pe săturate, insistase să cumpere portretul care-l înfățișa alături de Dolores Encarnacion del Santísimo Sacramento Estupinán Otavalo. Străinul îndrăznise să dea jos tabloul și să-l bage în rucsac, lăsându-i în schimb un teanc de bancnote pe masă.

Se văzuse nevoit să se ia la ceartă cu el și să protesteze fără să stea pe gânduri.

— Spune-i dobitocului că, dacă nu lasă portretul la locul lui, îl fac fărâmițe cu două cartușe din pușca mea. Și să aibă grija, că o țin mereu încărcată.

Intrușii înțelegeau spaniola și nu aveau nevoie de lămuririle grăsanului pentru a pricepe cum stăteau lucrurile. Prietenos, acesta le ceruse să cadă la pace, le explicase că amintirile erau sfinte pe acele meleaguri, că nu trebuia să i-o ia în nume de rău bătrânului, că ecuadorienii (și mai ales el) îi prețuiau enorm pe americani și că el însuși avea să le facă rost de suveniruri frumoase, dacă doreau să le obțină.

Văzând portretul la locul lui, bătrânul trăsese cocoșul puștii și îi somase să plece.

— Dobito bătrân. Din cauza ta pierd o afacere nemaipomenită. Amândoi pierdem o afacere grozavă. Îți-a dat înapoi portretul, ce mai vrei?

— Să se cărăbănească. Nu fac afaceri cu cei care nu știu să respecte casa altuia.

Primarul mai încercase să adauge ceva, dar văzând că musafirii strâmbau din nas în semn de dispreț, se înfuriase.

— Cel care se va cărăbăni ești chiar tu, bătrân împuștit.

— Eu sunt în casa mea.

— A, da? Nu te-ai întrebat niciodată al cui e pământul pe care îți-ai ridicat jegul ăsta de coteț în care stai?

Antonio José Bolfvar fusese cu adevărat surprins de întrebare. Avusese cândva o hârtie cu antet și parafă care îl accredita ca posesor a două hectare de pământ aflate la câteva leghe depărtare, pe râu în sus.

— Pământul ăsta e al nimănui. Nu are stăpân.

Primarul râsese triumfător.

— Te înșeli amarnic. Toate pământurile de lângă râu, mai exact începând de lângă mal și încă o sută de metri de-acolo înainte, sunt ale statului. Și în caz că ai uitat, aici statul sunt eu. O să mai vorbim despre asta. N-am să uit ce mi-ai făcut astăzi și nu fac parte dintre cei care iartă.

Simțise atunci dorința aprigă de a apăsa pe trăgaci și de a-și descărca pușca asupra lui. Își imaginase până și cum aveau să pătrundă cele două gloanțe în burtoiul imens, aruncându-l înapoi, în timp ce împușcăturile îi împrăștiau măruntaiele și îi făcea praf șalele.

Văzând scăpărarea din ochii bătrânului, grăsanul preferase să se îndepărteze rapid și, pornind grabnic pe urmele americanilor, îi ajunsese din urmă și li se alăturase.

A doua zi, din șalupă coborâse pe chei un echipaj mai numeros. Celor patru americani li se alăturaseră un colonist și un sălbatic, recomandați cu

căldură de către primar drept buni cunoșători ai pădurii tropicale.

Antonio José Bolívar Proano rămăsese pe loc, aşteptând cu mâna pe puşcă vizita grăsanului.

Însă grăsanul nu se apropiase de coliba lui. Venise în schimb Onecen Salmudio, un octogenar de obârşie din Vilcabamba. Bătrânul îl simpatiza pe motiv că erau amândoi de la munte.

— Ce s-a-ntâmplat, bre? îl salutase Onecen Salmudio.

— Nimic, bre. Ce să se-ntâmple?

— Știi că s-a-ntâmplat ceva, bre. Bălosul a venit la mine cerându-mi să-i însotesc pe străini în pădure. Abia l-am convins că la anii mei nu mai sunt în stare să ajung prea departe. Dac-ai ști cum s-a dat Bălosul pe lângă mine! Mi-a spus de o sută de ori cât de fericiți ar fi străinii să mă aibă în preajmă, explicându-mi că și eu am nume de străin.

— Cum aşa, bre?

— Uite-aşa. Onecen e numele unui sfânt de-al străinilor ăstora. Apare chiar și pe monezile lor și se scrie cu „t” la sfârșit. One cent.

— Nu știi de ce am impresia că n-ai venit să-mi vorbești despre asta, bre.

— Nu, ce-i drept. Am venit să-ți spun să fii cu băgare de seamă. Bălosul îți poartă sămbetele. În fața mea le-a cerut străinilor să vorbească în El Dorado, la întoarcere, cu comisarul, ca să-ți trimită el doi jandarmi pe cap. Vrea să-ți calce casa, bre.

— Am gloanțe pentru toți, îl asigurase fără convingere.

Iar în nopțile care urmăseră incidentului nu pusese geană pe geană. O săptămână mai târziu găsise și leacul împotriva insomniei, când văzuse apropiindu-se ambarcațiunea în formă de luntre. Nu trăseseră la mal cu prea mare eleganță. Se loviseră de stâlpii de pe chei și nici măcar nu se gândiseră să descarce ce aveau în barcă. Erau numai trei dintre americani, și de îndată ce atinseseră pământul se împrăștiaseră ca potârnichile în căutarea primarului.

Nu trecuse mult și se trezise cu o vizită din partea grăsanului, care venea fluturând steagul păcii.

— Uite ce e, bătrâne, creștinii se înțeleg numai când stau de vorbă. Ce ți-am spus data trecută e adevărat. Casa ta e ridicată pe terenul statului și nu ai avea dreptul să rămâi în continuare aici. Mai mult, eu ar fi trebuit să te arestez pentru că te-ai stabilit aici ilegal, dar pentru că suntem prieteni, trebuie să ținem seama că o mână spală pe alta și amândouă spală fundul. Așadar, trebuie să ne ajutăm unul pe altul.

— Și ce doriți acum de la mine?

— În primul rând, vreau să mă ascultă. O să-ți povestesc ce s-a-ntâmplat. La al doilea popas, sălbaticul a fugit cu câteva sticle de whisky. Tu știi cum sunt sălbaticii. Nu se gândesc decât cum să fure. Ei bine, colonistul le-a spus că nu avea nici o importanță. Străinii voiau să se afunde în pădure și să-i fotografieze pe shuari. Nu știi ce naiba le place la indienii ăștia goi pușcă. Și uite cum stă treaba: colonistul i-a călăuzit fără probleme până în apropierea muntelui Yacuambi și se zice că acolo au fost atacați de maimuțe.

N-am înțeles chiar tot, pentru că erau complet isterici când s-au întors și vorbeau toți deodată. Se spune că maimuțele i-au omorât pe colonist și pe unul dintre americani. Nu pot să cred chestia asta. Unde s-a mai auzit că maimuțele alea mici să omoare oameni? În plus, cu un singur șut poți să împrăștii vreo zece maimuțe. După mine, sălbaticii sunt de vină. Tu ce crezi?

— Știți prea bine că shuarii nu vor să-și creeze complicații. Mai mult ca sigur că nici unul dintre ei nu s-a arătat la față pe-acolo. Dacă, aşa cum se zice, colonistul i-a dus până la Yacuambi, să știți că shuarii au plecat de mult de-acolo. Și să mai știți și că maimuțele atacă. E-adevărat că sunt mici, dar o mie de maimuțe fac fărâmițe ditamai armăsarul.

— Nu pricep. Străinii nu plecaseră la vânătoare. Nici măcar nu aveau arme.

— Sunt prea multe lucruri pe care dumneavoastră nu le pricepeți, iar eu mi-am petrecut mulți ani la munte. Ascultați. Știți ce fac shuarii când vor să intre pe teritoriul maimuțelor? Mai întâi leapădă orice fel de podoabe, nu iau cu ei nimic care să le trezească în vreun fel curiozitatea și își camuflează macetele cu scoarță de palmier ars. Gândiți-vă. Străinii, cu aparatele lor de fotografiat, cu ceasurile lor, cu lanțurile lor de argint, cu cataramele lor, cu pumnalele lor suflate cu argint le-au făcut pe maimuțe să moară de curiozitate. Le cunosc teritoriul și știu cum reacționează. Vă pot spune că, dacă unul dintre musafiri uită un lucru cât de mic care să atâțe curiozitatea unei maimuțe, iar aceasta coboară din copac ca să-l înhațe, e mai bine să îl dea fără să șovăie. Iar dacă, din contră, omul se împotrivește, maimuța începe să strige și în numai câteva clipe vor cădea din cer sute, mii de drăcușori păroși și înfuriați.

Grăsanul îl ascultase, ștergându-se de sudoare.

— Te cred. Dar numai tu ești vinovat că ai refuzat să-i însoțești, să le fii călăuză. Dacă ai fi fost acolo, nu s-ar fi-ntâmplat nimic. Și mai aveau pe deasupra și o scrisoare de recomandare din partea guvernatorului. Sunt băgat până-n gât în încurcătura asta și trebuie să mă ajuți să ies cumva din ea.

— Nici pe mine nu m-ar fi ascultat. Străinii le știu întotdeauna pe toate. Dar până acum tot nu mi-ați spus ce vreți de la mine.

Primarul scosese din buzunar o sticlă de whisky care-i pătase pantalonii și îi oferise o înghiștitură. Bătrânul acceptase numai fiindcă voia să afle ce gust avea băutura, și se rușinase imediat pentru acea curiozitate de maimuță.

— Vor să se ducă cineva să recupereze rămășițele tovarășilor lor. Îți jur că ne dau o sumă frumușică pentru asta și tu ești singurul în stare să facă aşa ceva.

— Bine. Dar eu nu mă bag în afacerile lor. Vă aduc ce-a mai rămas din străinul ăla și mă lăsați în pace.

— Bineînțeles, bătrâne. Cum ți-am spus, creștinii se înțeleg numai când stau de vorbă.

Nu îi fusese prea greu să găsească locul unde poposiseră americanii în prima noapte și, deschizându-și drum cu maceta, ajunsese la muntele

Yacuambi, în pădurea înaltă, plină de fructe sălbaticice, unde își aveau sălașul mai multe colonii de maimuțe. Acolo nici măcar nu mai fusese nevoie să caute urmele. Americani lăsaseră atât de multe obiecte în urma lor când o luaseră la goană, încât el nu mai avusese altceva de făcut decât să se ia după ele și descoperise locul unde zăcea rămășițele nefericiților.

Mai întâi dăduse peste colonist. Îl recunoscuse după țeasta fără dinti, iar la câțiva metri mai încolo îl găsise pe american. Furnicile își făcuseră impecabil datoria, lăsând oasele curate, fără pic de carne pe ele, de parcă ar fi fost din ghips. Scheletul americanului încă se mai bucura de o ultimă atenție din partea furnicilor. Cărau unul câte unul firele lui de păr galben-pai, ca niște tăietori de lemn în miniatură, obișnuiți cu coaja groasă a copacilor, spre a baricada cu ele intrarea în furnicar.

Cu mișcări încete, își aprinsese o țigară de foi și fumase în timp ce admira munca insectelor, indiferente la prezența lui. Auzind un zgomot care venea de sus, nu se putuse stăpâni să nu izbucnească în râs. O maimuțică picase dintr-un copac, copleșită de greutatea unui aparat de fotografiat pe care se încăpătâna să-l armeze.

Își terminase țigara de foi. Le ajutase pe furnici să-și desăvârșească opera luând scalpul aceluia craniu cu maceta și băgase oasele într-un sac.

Reușise să recupereze un singur obiect al bietului american: centura cu cataramă de argint, în formă de potcoavă, pe care maimuțele nu o putuseră desprinde oricât se străduiseră.

Se întorsese în El Idilio, predase rămășițele, iar primarul îl lăsase în pace, în acea pace pe care trebuia să o vegheze neîncetat, pentru că de ea depindeau clipele desfătătoare petrecute pe malul râului, sau în picioare în fața mesei lui înalte, citindu-și cu zăbavă romanele de dragoste.

Iar această tihnă se vedea din nou amenințată acum de primar, care îl obliga să participe la expediție, și mai ales de ghearele ascuțite care pândeau, ascunse în cine știe ce hătiș din pădurea deasă.

Capitolul al șaptelea

A doua zi, oamenii se adunară încă de la prima lumină a zorilor care abia se ghicea printre norii groși. Veniseră în sir indian, sărind pe poteca plină de noroi, desculți și cu pantalonii suflecați până la genunchi.

Primarul îi porunci femeii cu care trăia să le aducă felii de banană verde și cafea, în timp ce el le împărtea cartușe de pușcă. Trei încărcături duble pentru fiecare, pe lângă un pachet de țigări de foi, chibrituri și o sticlă de Frontera de căciulă.

— Toate astea vi le dau pe cheltuiala statului. La întoarcere trebuie să semnați o chitanță.

Oamenii înghițeau pe nerăsuflate primii dumicați din acea zi și beau cu nesaț.

Antonio José Bolívar Proano se ținea departe de grup, fără să se atingă de tava de cositor.

Luase micul dejun devreme și cunoștea neajunsurile de a vâna cu burta plină. Vâنătorul trebuie să fie întotdeauna puțin flămând, pentru că foamea ascute simțurile. Își trăgea maceta pe cute scuipând din când în când pe lama de oțel și mai apoi, cercetând-o cu un singur ochi, veri-fica dacă tăișul era desăvârșit.

— Ai vreun plan? îl întrebă cineva din grup.

— Mai întâi o să mergem să-l găsim pe Miranda. După-aia mai vedem.

Mai mult ca sigur, grăsanul nu era un strateg iscusit. După ce își verificase ostentativ încărcătura puștii Smith and Wesson, „scărmănătoare” pentru localnici, se infășurase până peste cap într-un impermeabil albastru cauciucat, care se unduia pe trupul lui flasc.

Nici unul dintre cei patru oameni nu făcuse vreun comentariu. Se bucurau să-l vadă că asudă ca un robinet ruginit și nesecat.

„Las' că vezi tu, Bălosule! Las' că vezi tu ce fierbinte e impermeabilul! Până și oasele o să ţi se-ncingă sub el.”

Cu excepția primarului, erau cu toții desculți. Își înveliseră pălăriile de păi în pungi de plastic și își puseseră la adăpost de ploaie țigările de foi, muniția și chibriturile în tolba de pânză cauciucată. Puștile neîncărcate și le țineau pe spate, în bandulieră.

— Dacă-mi dați voie, cizmele de cauciuc o să vă stânjenească mersul, spuse cineva.

Grăsanul făcu pe surdul și dădu ordinul de plecare.

Lăsară în urmă ultima casă din El Idilio și se afundară în pădure. Acolo ploua mai puțin, dar apa se prelingea în suvoaie mai groase, chiar dacă nu reușea să se strecoare prin acoperișul vegetal aproape compact. Picăturile se adunau pe frunze și ramurile se încovoiau îngreuiate de apă, iar șiroaiele se scurgeau, impregnate de parfumul copacilor de tot soiul.

Mergeau încet, din pricina stratului gros de noroi, a ramurilor și plantelor care acoperiseră din nou poteca îngustă.

Pentru a înainta mai ușor se împărțiră în mai multe grupuri. În față, doi bărbați își deschideau drum cu macetele, la mijloc mergea primarul cu răsuflarea întrețăiată, ud flească din cap până-n picioare, iar la urmă veneau ceilalți doi care închideau formația, rețezând plantele care scăpaseră de maceta avangardei.

Antonio José Bolívar era unul dintre cei care mergeau în spatele primarului.

— Încărcați-vă puștile. E mai bine să fiți pregătiți, poruncise grăsanul.

— De ce? E mai bine să ne păstrăm cartușele uscate în tolbă.

— Eu dau ordine aici.

— La ordinele dumneavoastră, excelentă. La urma urmei, cartușele sunt ale statului.

Oamenii se prefăcură că-și încarcă puștile.

După cinci ore de mers înaintaseră mai mult de un kilometru. Marșul se întrerupse brusc din cauza cizmelor primarului. La fiecare pas, își afunda picioarele în glodul care bolborosea și toți aveau impresia că noroiul stătea să înghită trupul acela obez. Imediat după aceea urma luptă acerbă de a-și

scoate picioarele, dar se mișca atât de greoi, încât nu făcea altceva decât să se afunde și mai tare în noroi. Oamenii îl trăgeau de-acolo apucându-l de subsuori, dar nici nu apuca să facă doi pași, că se afunda din nou până la genunchi.

Deodată, grăsanul descoperi că și-a pierdut o cizmă. Piciorul gol ieșise la iveală alb și ușor, dar, ca să-și păstreze echilibrul, îl băgase imediat în gaura unde dispăruse cizma.

Bătrânul și însotitorul lui îl ajută să iasă de-acolo.

— Cizma. Căutați-mi cizma, ordonă el scurt.

— V-am spus că cizmele or să vă-ncurce. Una dintre ele s-a pierdut.

Mergeți ca noi, călcând pe ramurile căzute. O să mergeți mai ușor desculț și o să înaintăm mai repede.

Primarul, furios, se opinti și încercă să îndepărteze noroiul cu mâinile. Zadarnic efort. Dădea la o parte stratul negru și mustos fără să reușească să îl curețe pe tot.

— În locul dumneavoastră n-aș face asta. Cine știe ce lighioane or dormi în tihă dedesupră, comentase cineva.

Primarul, pironit locului, îi privea cu ură.

— Credeți că mă duceți pe mine cu gogoșile astea? Vreți să mă speriați cu povești de adormit copiii?

— Nu, excelență. Stați numai o țâră.

Bătrânul tăie o creangă, o despici la unul din capete și o strecură de mai multe ori în noroiul care bolborosea. În cele din urmă, o scoase afară, o curăță atent cu maceta și un scorpion adult de toată frumusețea căzu la picioarele lor. Era acoperit de noroi, dar chiar și aşa i se vedea coada plină cu otravă, ridicată în semn de război.

— Vedeți? Iar dumneavoastră, care transpirați atât de mult și aveți pielea aşa de sărată, sunteți o provocare pentru lighioanele astea.

Primarul nu răspunse. Cu privirea ațintită asupra scorpionului, care încerca să se afunde din nou în liniștea noroiului, scoase revolverul și slobozi cele șase focuri asupra arahnidei. Tot atunci își descalță cealaltă cizmă și o aruncă în frunzis.

Cu grăsanul desculț, înaintau puțin mai repede, dar pierdeau o groază de timp de fiecare dată când trebuiau să urce un deal. Toți se cățărau fără greutate și se opreau să se uite în urmă către primarul care mergea în patru labe, făcând doi pași înainte și patru înapoi.

— Împingeți-vă în picioare, excelență. Uitați-vă cum facem noi.

Depărtați bine picioarele înainte de a face un pas. Dumneavoastră nu le depărtați decât de la genunchi în jos. Astă înseamnă să defilezi ca o călugăriță prin fața unui pluton de luptă. Depărtați-vă bine picioarele și împingeți-vă în ele, îi strigau cu toții.

Grăsanul, cu ochii injectați de furie, încerca să urce în felul său, dar trupul lui amorfil trăda tot de-atâtea ori și de fiecare dată oamenii își împleteau brațele, trăgând de el până reușeau să-l aburce.

De coborât, coborau repede. Primarul cobora trântit pe spate sau pe burtă. Ajungea întotdeauna primul, plin de noroi și de resturi de plante.

Spre seară, nori mari și groși se adună să din nou pe cer. Nu reușeau să-i vadă, însă și ghiceau în întunericul care făcea pădurea de nepătruns.

— Nu mai putem înainta. Nu se vede nimic, spuse primarul.

— Aveți dreptate, răspunse bătrânul.

— Bine, atunci rămâne aici, porunci primarul.

— Rămâneți voi pe loc. Eu mă duc să caut un loc sigur. Nu întârzi mult.

Vă rog să fumați, ca să știu pe unde să mă întorc, le spuse bătrânul, și și dădu pușca unuia dintre ei.

Bătrânul dispără înghițit de beznă, iar oamenii rămaseră pe loc fumându-și țigările aspre de foi, ferindu-le de apă cu mâna făcută căuș.

Nu după multă vreme dădu peste un teren neted. Îl străbătu măsurându-l cu pasul, iar cu tăisul macetei pipăi plantele din zonă. Deodată, inacela scoase un sunet metalic, iar bătrânul răsuflă ușurat și bucuros. Se întoarse la ceilalți, orientându-se după fumul de țigară și și înștiință că găsise un loc sigur pentru a-și petrece noaptea.

Grupul ajunse la locul cu pricina și doi bărbați începură să taiie cu maceta frunze de bananier sălbatic. Cu ele acoperiră pământul și se aşeză bucurosi să tragă o binemeritată dușcă de Frontera.

— Ce păcat că nu putem face focul. Am fi mai în siguranță lângă un foc ca lumea, se plânse primarul.

— E mai bine aşa, își dădu cu părerea cineva din grup.

— Mie nu-mi place deloc. Nu-mi place întunericul. Până și sălbaticii se apără făcând focul, adăugă grăsanul.

— Uite ce e, excelență, ne aflăm într-un loc sigur. Dacă fiara e prin preajmă, nu putem să-o vedem și nici ea nu ne poate vedea pe noi. Dacă facem focul, o să și dăm prilejul să ne zărească, iar noi să fim în stare să o vedem, pentru că focul ne va orbi. Stați liniștit și încercați să trageți un pui de somn. Tuturor ne-ar prinde bine să dormim puțin. A, și mai ales să încercăm să nu mai scoatem nici un sunet.

Oamenii întăriră spusele bătrânlui și, după o scurtă consfătuire, stabiliră să facă de pază cu rândul. Bătrânul era primul și tot lui și revinea sarcina să-l trezească pe următorul și să-i predea plantonul.

Oboseala drumului își spuse cuvântul și-i luă pe toți în stăpânire. Dormeau chiricii, strângându-și picioarele la piept și acoperindu-și fața cu pălăria. Răsuflarea lor liniștită nu izbutea să acopere zgomotul ploii.

Antonio José Bolívar se aşeză turcește, cu picioarele strânse sub el și cu spatele sprijinit de trunchiul unui copac. Mângâia din când în când lama macetei și asculta atent sunetele din pădure. Zgomotele repetate ale către unui trup bolovănos care cădea în apă și dovedea că se află în apropierea unui braț de râu sau a unui pârâu ieșit din matcă. În anotimpul ploios, suvoiul sărat cu sine mii de insecte, care cădeau de pe ramuri, spre bucuria peștilor, ce benzhetuiau ghiftuiți, făcând salturi voioase.

Își aminti de clipa în care văzuse pentru prima oară un pește adevarat de râu. Trecuseră mulți ani de-atunci. Se întâmplase pe vremea când încă mai era un ucenic al pădurii.

Într-o după-amiază de vânătoare, simțise că trupul lui răspândea un

miros acru din pricina transpirației și, o dată ajuns la un pârâu, se grăbea să se arunce în apă. Din fericire îl zărise la timp un shuar, care îl strigase imediat ca să-l avertizeze.

— Nu intra în apă. E primejdios.

— Pirana?

Shuarul îi făcuse semn că nu asta era primejdia. Pirana își face sălaș în apele liniștite și adânci, niciodată în cele agitate. Sunt pești greoi și nu prind viteza decât atunci când le e foame sau când simt miros de sânge. Nu avusese niciodată probleme cu pirana. De la shuari învățase că era de-ajuns să își ungă trupul cu lapte de arbore de cauciuc ca să-i pună pe fugă. Seva arborelui de cauciuc arde, înțeapă, poate să decojească pielea, dar mâncărimea dispare când te speli cu apă proaspătă și rece, iar peștii pirana fug de îndată ce simt miroslul.

— E mai rău decât pirana, spusesese shuarul și îl obligase să-i urmărească mișcarea brațului ațintit spre râu. Văzuse o pată neagră, mai lungă de-un metru, care înainta rapid.

— Ce e ăla?

— Un pește fără oase.

Un pește enorm. Mai târziu, pescuise câteva exemplare care măsurau peste doi metri și cântăreau săptezeci de kilograme, dar afăse că, deși inofensivi, erau ucigașor de prietenoși.

Văzând în apă o fință omenească, se aprobiau să se joace cu ea, lovindu-l cu coada în semn de prețuire în asemenea hal, încât îi rupeau șira spinării cât ai clipi.

Auzea în continuare loviturile greoale în apă. Poate că era vorba despre un pește fără oase care se ghiftua cu termite, furnici, viermișori vii, lăcuste, greieri, păianjeni sau șerpi zburători, târâți de potop.

Se auzea aşadar un zgromot asurzitor în beznă. Se întâmpla întocmai cum îi spuseseră shuarii: „În timpul zilei, omul și pădurea există deopotrivă. Noaptea însă, omul e pădurea.”

Ascultă zgomotele aceleia cu bucurie, până când nu se mai auziră.

Deodată se apropie omul care trebuia să facă de strajă în locul lui. I se auziseră oasele troasnind când se întinsese și venise către el.

— Am dormit destul. Haide, întinde-te în culcușul meu, și l-am încălzit.

— Nu sunt obosit. Prefer să dorm când s-o crăpa de ziua.

— Se auzea ceva sărind în apă, nu-i aşa?

Bătrânul era gata să-i vorbească despre pești, când un zgromot care venea din hătiș îl făcu să se răzgândească.

— Ai auzit?

— Taci, taci.

— Ce crezi că e?

— Nu știu. Dar e destul de greoi. Scoală-i pe ceilalți fără să faci gălăgie.

Omul nu izbuti să se ridice și amândoi se treziră izbiți în față de o scânteiere argintie, care vătăma vegetația umedă, sporind efectul orbitor.

Era primarul care, alarmat de zgromot, se aprobia de ei cu lanterna aprinsă.

— Stingeți lanterna, îi porunci cu fermitate bătrânul, fără să ridice glasul.

— De ce? Se ascunde ceva aici și vreau să văd despre ce e vorba, răspunse grăsanul, mișcând încocace și-ncolo șuvioul de lumină, în timp ce acționa cocoșul revolverului.

— V-am spus să stingeți drăcovenia aia. Bătrânul îi zbură lanterna din mâna dintr-o lovitură.

— Ce-ți închipui tu...

Cuvintele grăsanului fură înăbușite de o bătăie repetată de aripi și o cascadă fetidă se revărsă asupra lor.

— Strașnică ispravă ați mai făcut. Trebuie să plecăm chiar acum, dacă nu cumva vreți să ne invadeze furnicile, ca să se-nfrunte din găinățul proaspăt care ne acoperă.

Grăsanul nu știu cum să reacționeze.

Căută lanterna pe bâjbâite, după cum tot pe bâjbâite îi urmase pe oameni în drumul lor către locul unde înnoptaseră.

Oamenii blestemau printre dinți prostia grăsanului, în aşa fel încât acesta să nu-și dea seama de gravitatea insultelor.

Ajungând într-un luminiș, se treziră cu un nou șuviu care se revărsa din plin deasupra lor.

— Ce s-a-ntâmplat? Ce-a fost asta? Întrebă grăsanul.

— Rahat. Nu simți?

— Știu că e rahat. Să fie oare maimuțe?

O lumină slabă dezvălui siluetele oamenilor și contururile pădurii.

— Dacă vă e de vreun folos, excelență, să știți că atunci când înnoptați în junglă trebuie să vă sprijiniți de trunchiul unui copac ars sau uscat. Acolo stau atârnăți liliacii, cel mai bun semnal de alarmă pe care vă puteți bizui. Ei tocmai se pregăteau să zboare în direcția contrară zgometului pe care l-am auzit și am fi aflat de unde anume venea. Însă dumneavoastră, cu lanterna aprinsă și cu țipetele pe care le-ați scos, i-ați speriat. De aceea și-au slobozit mizeria din măruntaie asupra noastră. Ca orice rozător, sunt foarte sensibili și, la cel mai mic semnal de pri-mejdie, își golesc pântecele pentru a zbura cât mai ușor. Haideți, ștergeți-vă bine pe cap, dacă nu vreți să vi-l mănânce Tânțarii cu totul.

Primarul îi imită pe ceilalți din grup, care se curățau de excrementele urât mirosoitoare. La sfârșit, era suficientă lumină pentru a-și continua drumul.

Merseră trei ceasuri încheiate spre răsărit, ocolind râurile umflate de apă, lăsând în urmă viroage, luminișuri de pădure care priveau spre cer cu gurile larg deschise, pentru a primi revărsarea apei proaspete și, ajungând în dreptul unei lagune, făcură un popas ca să mănânce ceva.

Scoaseră fiecare fructe și crevete, pe care grăsanul refuză să le mănânce crude. Înfășurat până peste cap în impermeabilul albastru de cauciuc, primarul dârdâia de frig și se văita în continuare că nu puteau aprinde focul.

— Suntem aproape, spuse unul dintre ei.

— Da. Însă trebuie să dăm un ocol și să venim din spate. Ar fi mai ușor să ocolim râul și să apărem din față, dar îmi închipui că animalul e intelligent și ne-ar putea face surprise, le atrase atenția bătrânelui.

Ceilalți încuviințără și botezară merindele cu câteva înghițituri de Frontera.

Văzând că grăsanul se îndepărta de ei, fără să meargă totuși prea departe, ascunzându-se în spatele unui copac, își dădură coate.

— Domnia-sa nu vrea să ne arate fundul.

— E atât de guguman, încât o să se-așeze pe un furnicar, crezând că e vorba de un closet.

— Pariez că o să ceară hârtie ca să se șteargă, spuse cineva printre hohote de râs.

Își băteau joc pe la spate de Bălosul, cum îl numeau ori de câte ori nu se afla prin preajmă. Râsetele le fură curmate mai întâi de strigătul îngrozit al grăsanului și imediat după aceea de o serie de împușcături grăbite. Șase la număr, trase cu generozitate.

Primarul se ivi cu pantalonii în vine, urlând cât îl ținea gura.

— Veniți, veniți! Am văzut-o. Era gata să mă atace și se pare că am nimerit-o cu două gloanțe. Veniți! Căutați-o cu toții!

Își pregătiră puștile și porniră în direcția pe care le-o indicase grăsanul. Luându-se după o dâră de sânge vizibilă, care sporea euforia primarului, ajunseră în dreptul unui animal splendid, din al cărui gâtlej străpuns ieșeau cele din urmă horcăituri. Blana lui frumoasă, galbenă și acoperită cu pete era acum mânjită de sânge și noroi. Animalul îi privea cu ochii larg deschiși; din râul lui prelung se auzeau gâfiituri slabe.

— E un urs din acela care se hrănește numai cu miere. De ce nu vă uitați înainte de a trage cu jucăria aia blestemată? Aduce ghinion să omori un urs. Asta o știe oricine, până și cel mai prost dintre oameni. Nu există viciate mai inofensivă în toată pădurea tropicală.

Oamenii își plecaseră capetele, mișcați de soarta animalului, iar grăsanul își reîncărcă arma, neîndrăznind să rostească vreun cuvânt în apărarea sa.

După-amiază văzură inscripția, pe jumătate ștearsă, din dreptul prăvăliei lui Alkasetzer, descoperind astfel locul unde se afla Miranda. Era un dreptunghi de tablă albastră, cu litere aproape ilizibile, pe care chioșcarul îl fixase foarte sus în copacul lângă care se afla coliba lui.

Pe colonist îl găsiră la numai câțiva metri depărtare de ușă. Spatele îi fusese sfâșiat de două lovitură de labă, care începeau de la omoplați și coborau până în dreptul taliei. Gâtlejul îi fusese sfârtecat în asemenea hal, încât i se vedea ceafa. Mortul era întors cu fața în jos și încă mai strângea în pumn o macetă.

Nesocotind măiestria arhitectonică a furnicilor, care construiseeră în timpul nopții o punte de frunze și ramuri pentru a transporta bucăți din cadavru, oamenii îl târâră până la chioșc. Înăuntru pâlpâia slab o lampă de carbid și duhnea îngrozitor a grăsimile arsă.

Apropiindu-se de lampa cu petrol, descoperiră de unde venea mirosul.

Era caldă încă. Se isprăvise și ultima picătură de combustibil și imediat după aceea arseșe și fitilul. Într-o tigaie se zăreau două cozi carbonizate de iguană.

Primarul se uita la cadavru.

— Nu înțeleg. Miranda era veteran pe-aici și în nici un caz nu se poate spune despre el că ar fi fost un fricos, dar se pare că a fost aşa de tare cuprins de spaimă, încât nici măcar nu s-a mai gândit să stingă primusul. De ce oare nu s-a închis în casă când a auzit-o pe tigroaică? Uite și pușca lui atârnată aici. De ce n-a folosit-o?

Ceilalti își puneau, la rândul lor, aceleași întrebări.

Primarul își dădu jos impermeabilul și o cascadă de transpirație până atunci reținută îl făcu flească din cap până-n picioare. Cu ochii la mort fumară, băură, unul dintre ei se apucă să repare primusul și, primind încuviațarea primarului, deschiseră câteva cutii de sardele.

— N-a fost un om rău, spuse unul.

— De când îl lăsase nevasta, trăia mai singur decât o cucuvea, adăugă altul.

— Avea rude? întrebă primarul.

— Nu. A venit aici cu fratele lui, care s-a prăpădit de malarie acum câțiva ani. Nevasta i-a fugit cu un fotograf ambulant și se zice că acum locuiește în Zamora. Poate știe căpitanul vaporului pe unde s-o fi aciuat.

— Presupun că prăvălia îi aducea ceva câștiguri. Știți cumva ce făcea cu banii? interveni din nou grăsanul.

— Care bani? Îi juca la cărți și păstra numai atât cât să pună la loc marfa. Așa se-ntâmplă prin părțile noastre, în caz că n-ați aflat încă. Pădurea tropicală ne înhighește. Dacă nu avem un punct fix la care să simțim nevoia să ne-ntoarcem, ne tot învârtim încoace și-ncolo fără rost.

Oamenii încuviațără cu un fel de mândrie perversă. Chiar atunci intră în încăpere bătrânul.

— Mai e un hoit afară.

Ieșiră în mare grabă și, scăldați de ploaie, îl descoperiră și pe cel de-al doilea mort. Era întors cu fața în jos și avea pantalonii în vine. Urmele de gheare porneau din dreptul umerilor și gâtlejul îi era sfârtecat, cum de altfel se întâmplase cu toti ceilalți. Lângă cadavru, maceta înfiptă în pământ la numai câțiva pași dovedea că mortul nici măcar nu apucase să o folosească.

— Cred că înțeleg, spuse bătrânul. Dădeau târcoale cadavrului și cîteau pe chipul grăsanului că se străduia din răsputeri să ajungă și el la aceeași concluzie.

— Mortul e Plascencio Punan, unul care nu ieșea prea des în lume și se vede treaba că se grăbeau să se-ntâlnească pentru a mâncă împreună. Ați văzut cozile de iguană făcute scrum? Le adusește Plascencio. Prin părțile astea nu există asemenea animale. Probabil că le vânase departe, la câteva zile bune de-aici, undeva în adâncul pădurii. Dumneavoastră nu l-ați cunoscut. Era spărgător de piatră. Nu umbla după aur ca majoritatea demenților care se-ncumetă să se-apropie de ținuturile noastre, și m-a încredințat că smaralde nu se găsesc decât acolo. Îmi amintesc că l-am auzit

vorbind despre Columbia și pietrele verzi, mari cât pumnul. Sărmanul! La un moment dat a simțit nevoia să iasă și să-și golească măruntaiele. Așa l-a prins fiara. Stând pe vine și sprijinit în macetă. Se vede că l-a atacat din față, și-a împlântat ghearele în umerii lui, după care i-a înfipt colții în beregată. Miranda a auzit cu siguranță strigătele și a prins cea mai urâtă parte a scenei. Și atunci nu s-a mai gândit decât să-și înșeueze catârul și să o ia la sănătoasa. După cum se vede, n-a ajuns prea departe.

Unul dintre oameni dădu ocol cadavrului. Avea resturi de excremente lipite de spate.

— Bine măcar că a apucat să-și facă nevoile, zise el, și lăsară cadavrul cu fața în jos, pentru ca ploaia necruțătoare să steargă urmele ultimei fapte pe care o săvârșise pe această lume.

Capitolul al optulea

Restul după-amiezei și-l petrecuă ocupându-se de morți.

Îi înveliră pe amândoi în hamacul lui Miranda, față în față, pentru a nu-i lăsa să intre în veșnicie ca niște străini, după care cusură giulgiul și îi atârnăra patru bolovani la capete.

Îi târâră până la o mlaștină din apropiere, îi ridică, le făcurează vânt și îi aruncă printre trestii și trandafiri de baltă. Trupurile lor se scufundă bolborosind, trăgând după ele în adâncuri plante și broaște.

Când întunericul se înstăpâniște asupra pădurii, se întoarseră la prăvălie și grăsanul hotărî cine trebuia să facă de pază.

Doi bărbați urmau să stea de veghe și aveau să fie înlocuiți după patru ceasuri de altă pereche. El avea să doarmă fără întrerupere până la revărsatul zorilor.

Înainte de a se culca, pregătiră orez cu felii de banană și, după cină, Antonio José Bolívar își spălă placa dentară pentru a o înfașura imediat după aceea în batistă. Tovarășii săi de drum îl văzură ezitând o clipă și fură surprinși să constate că își pusese din nou proteza.

Pentru că făcea parte din prima strajă, bătrânul luă cu sine lampa de carbid.

Însotitorul său îl privea, perplex, cum citește cu lupa semnele frumos orânduite în paginile cărții.

— E-adevărat că știi să citești, prietene?

— Puțin.

— Și ce citești?

— Un roman. Dar liniște acum! Dacă vorbești, se mișcă flacăra, iar mie încep să-mi danseză literele în fața ochilor.

Celălalt se îndepărta, pentru a nu-l tulbura, dar atenția pe care bătrânul o dădea cărții era atât de mare, încât nu mai putu suporta să rămână deosebite.

— Despre ce e vorba?

— Despre dragoste.

Primind acest răspuns, celălalt se apropie cu sporită curiozitate.

— Ce spui, bre! Cu femei adevărate, care te fac să-ți clocotească săngele în vine?

Bătrânul închise cartea pe neașteptate, făcând să tremure flacăra lămpii.

— Nu. E vorba despre altfel de dragoste. Despre dragostea care doare.

Omul se simți dezamăgit. Ridică din umeri și se îndepărta. Trase ostentativ o dușcă, își aprinse o țigară și începu să-și ascuță maceta.

Trecea piatra peste tăiș, scuipa pe lama de oțel, o ascuțea din nou și o-ncerca apoi cu buricul degetului.

Bătrânul își vedea de ale sale, fără să se simtă stingherit de zgometul aspru al pietrei pe lama de oțel, îngânând cuvintele ca și cum s-ar fi rugat.

— Haide, citește puțin mai tare.

— Serios? Te interesează?

— Sigur că da. Am fost o dată la cinema, în Loja și am văzut un film mexican de dragoste. Ce să-ți mai spun, măi frate. Am plâns de săltă cămașa pe mine.

— Atunci trebuie să-ți citesc de la-nceput, ca să știi care dintre ei sunt buni și care nu.

Antonio José Bolívar se întoarse la prima pagină a cărții. O citise de mai multe ori și o știa pe dinafară.

„Paul o sărută cu patimă, în timp ce gondolierul, complice la aventurile prietenului său, se prefăcea că se uită în altă parte, iar gondola, aşternută cu perne pufoase, aluneca încet pe canalele venețiene.”

— Nu chiar aşa de repede, prietene, se auzi un glas.

Bătrânul își ridică privirea de pe carte. Era înconjurat de trei bărbați. Primarul se odihnea departe de ei, întins pe un morman de saci.

— Sunt câteva cuvinte pe care nu le cunosc, îi atrase atenția cel care vorbise mai devreme.

— Tu le-nțelegi pe toate? îl întrebă altul.

Bătrânul începu atunci să le explice, în felul său, termenii necunoscuți.

După vreo câteva ceasuri în care făcuseră schimb de păreri, presărându-le cu anecdotă picante, apucaseră să lămurească pe jumătate problema gondolierului, a gondolei și a sărutului patimaș. Dar le era cu neputință să priceapă taina unui oraș în care oamenii nu aveau nevoie de cizme pentru a ieși la plimbare.

— Naiba știe dacă nu cumva prin părțile alea nu plouă foarte mult.

— Sau dacă nu cumva sunt râuri care ies din matcă.

— Cred că cei de-acolo au parte de și mai multă apă decât noi.

— Ia gândiți-vă putin. Unul de pe-acolo merge și el să bea câteva păhărele, îi vine la un moment dat să se ușureze și, ieșind din casă, îi vede pe vecini privindu-l cu ochii holbați ca de pește.

Oamenii râdeau, fumau, beau. Primarul se răsuci din cale-afară de nervos în culcușul lui.

— Dacă vreți să știți, Veneția e un oraș construit într-o lagună. Și se află în Italia, răcni grăsanul, furios că nu era lăsat să doarmă.

— Aha! Cu alte cuvinte casele plutesc ca niște plauri, trase concluzia unul dintre ei.

— Dacă ar fi aşa, atunci ce nevoie ar mai avea de bărci? Ar putea să se deplaseze direct cu casa, în loc de barcă, își dădu cu părerea altcineva.

— Vai de capul vostru, nătărăilor! Au case obișnuite. Ba, dacă tot a venit vorba, băgați bine la cap că au și palate, catedrale, castele, poduri, străzi pe care se plimbă oamenii. Toate clădirile au temelie de piatră, declară grăsanul.

— De unde știți asta, mă rog frumos? Ați fost acolo? Îl întrebă bătrânul.

— Nu. Dar sunt instruit. Pentru asta m-au făcut primar.

Explicația grăsanului complica lucrurile.

— Dacă am înțeles bine, excelență, oamenii ăia au pietre care plutesc și care trebuie să fie un fel de pietreponce, dar chiar și aşa, dacă își construiesc cineva o casă din piatrăponce, tot nu plutește, domnule. Sunt sigur că le bagă scânduri pe dedesubt.

Primarul își cuprinse capul în mâini.

— Vai de capul vostru, nătărăilor! Vai de capul vostru! Credeți ce poftiți. Pe voi v-a îmbolnăvit mentalitatea din junglă. Pe voi nu vă mai scoate nici Dumnezeu din ceruri din prostia în care ați căzut. A, și încă ceva: încetați să-mi mai spuneți „excelență”. De când plecați urechea la spusele dentistului, v-ați deprins să folosiți cuvântul ăsta.

— Și cum ați vrea să vă spunem? Judecătorului trebuie să-i spunem „domnia-voastră”; preotului - „eminență”, și trebuie să vă spunem și dumneavoastră cumva, excelență.

Grăsanul vru să mai adauge ceva, dar un gest al bătrânlui îl făcu să se opreasca. Oamenii înțeleseră, puseră mâna pe arme, stinseră lămpile și își ciuliră urechile în aşteptare.

De afară se făcea auzit freamătul unui trup care înainta cu băgare de seamă. Avea mersul ușor și nu făcea zgromot, dar trupul acela se atingea de tufele scunde și de plante. Șuvioul de apă era astfel stăvilit, dar puțin mai târziu, când înainta din nou, apa se scurgea și mai abundant.

Corpul aflat în mișcare trasa un semicerc în jurul colibei negustorului. Primarul se apropiu în vîrful picioarelor de bătrân.

— O fi tigroica?

— Da. și ne-a mirosit.

Grăsanul se ridică pe neașteptate. În pofida întunericului, se îndreptă spre ușă, ajunse în dreptul ei și își descărcă pistolul, trăgând orbește în direcția hătișurilor.

Oamenii aprinseră lampa. Clătinau din cap fară să facă nici un comentariu și se uitau la primar cum își încarcă din nou arma.

— Numai din vina voastră mi-a scăpat. Fiindcă v-ați petrecut noaptea vorbind numai tâmpenii, ca niște cătele în călduri, în loc să vă faceți datoria și să stați de veghe.

— Se vede bine că sunteți instruit, excelență. Totul era împotriva fiarei. Nu trebuia decât să o lăsăm să ne dea târcoale pentru a calcula la ce distanță se află de noi. Ar mai fi făcut câțiva pași și s-ar fi trezit în bătaia

puștilor noastre.

— Da. Voi le știți pe toate. Poate că am nimerit-o, se dezvinovății grăsanul.

— Duceți-vă să verificați, dacă vreți. Iar dacă vă atacă un Tânăr, să nu-l omorâți cu șase gloanțe, pentru că în felul acesta nu faceți altceva decât să ne alungați somnul.

În zori, profitând de lumina slabă filtrată de acoperământul pădurii, ieșiră să cerceteze împrejurimile. Ploaia nu ștersese urmele plantelor strivite de tigroaică în trecerea ei. Nu se vedea dâră de sânge în frunziș, iar urmele se pierdeau în deslușul pădurii.

Se întoarseră la colibă și băură cafea neagră.

— Cel mai tare mă nemulțumește că fiara dă Tâncoale pe-aici, la mai puțin de cinci kilometri de El Idilio. Cât îi trebuie unui tigru să străbată distanța asta? Întrebă primarul.

— Mai puțin decât ne trebuie nouă. Are patru labe, știe să sară peste băltoace și nu poartă cizme, răspunse bătrânul.

Primarul înțelese că se discreditase prea mult în ochii oamenilor. Dacă ar fi petrecut mai mult timp în preajma bătrânlui care nu se sfia să dea dovadă neîncetă de sarcasm, n-ar fi reușit decât să-și sporească faima de încurcă-lume și poate chiar pe aceea de fricos fără pereche.

Îi veni în minte o soluție care sună plauzibil și care până una alta îl scotea basma curată.

— Hai să facem un târg, Antonio José Bolívar. Tu ești un adevărat veteran al pădurii. O cunoști mai bine decât pe tine însuți. Noi nu facem altceva decât să te încurcăm, bătrâne. Urmărește-o și ucide-o! Dacă reușești, statul îți va plăti pentru trebușoara asta cinci mii de sucri. Rămâi aici și fă cum te taie capul. Între timp, noi ne întoarcem ca să apărăm satul. Cinci mii de sucri. Ce zici?

Bătrânul ascultă fără să clipească propunerea grăsanului.

În realitate, singurul lucru înțelept pe care l-ar fi putut face ar fi fost să se întoarcă în El Idilio. Fiara hăituită de om avea să se întrepte spre sat, unde foarte lesne i s-ar fi putut întinde o capcană. Mai mult ca sigur, tigroaică avea să caute noi victime și era o nerozie să încerce să-i încalce teritoriul.

Primarul voia să scape de el. Cu răspunsurile lui în doi perii rănea principiile de animal autoritar și tacuisse o formulă elegantă tocmai pentru a se descotorosi de el.

Bătrânul nu se sinchisea nici cât negru sub unghie de ceea ce credea grăsanul veșnic transpirat. Nu-i păsa nici măcar de recompensa făgăduită. Alte gânduri îi treceau lui prin minte.

Ceva îi spunea că fiara nu se află departe. Poate că îi privea chiar în acele clipe și începuse să se întrebe de ce nu îi era milă de nici una dintre victime. Poate că viața petrecută printre shuari îi îngăduise să vadă un act justițiar în aceste morți. Un săngeros, dar inevitabil ochi pentru ochi.

Străinul îi omorâse puii și cine știe dacă nu cumva și pe mascul. Pe de altă parte, purtarea tigroaicelui făcuse să-și dea seama că își căuta moartea apropiindu-se primejdios de mult de oameni, cum de altfel se întâmplase cu

o noapte în urmă și mai înainte, când le făcuse de petre-canie lui Plascencio și lui Miranda.

Un glas tainic îi șoptea că a o ucide era o faptă de milostenie absolut necesară, însă nu era vorba despre milostenia acelora care își pot îngădui să ierte și să-și reverse mila. Fiara căuta prilejul de a muri într-o confruntare, într-un duel pe care nici primarul și nici ceilalți oameni nu îl puteau înțelege.

— Ce zici, bătrâne? repetă primarul.

— Sunt de acord. Dar să-mi lăsați țigări, chibrituri și încă pe-atâtea cartușe.

Primarul răsuflă ușurat auzind că bătrânul acceptase și îi dădu ce îi ceruse.

Oamenilor nu le trebui prea mult timp pentru a se pregăti de întoarcere. Își luară rămas-bun, iar Antonio José Bolívar își asumă sarcina de a verifica dacă fereastra și ușa colibei erau bine închise.

La prânz se întunecă și, la lumina slabă a lămpii, când totul se cufundase în tacere, bătrânul continuă să aștepte, reluându-și lectura și mai târziu se simți înconjurat din toate părțile de zgomotul apei care se prelingea pe frunze.

Luase cartea de la-nceput. Era supărat că nu reușea să înțeleagă subiectul. Repeta frazele învățate pe dinafară, pe care buzele lui ajunsese să le rostească fără nici o noimă. Gândurile sale o luaseră razna, împrăștiindu-se care-ncotro, căutând un punct fix la care să se opreasca.

— Poate că mi-e teamă.

Se gândi atunci la un proverb pe care-l știa de la shuari și care-l povătuia să se ferească de teamă. Stinse lampa. În întuneric se întinse pe saci, cu pușca pregătită odihnindu-i-se pe piept și își lăsă gândurile să se liniștească, aşa cum se liniștesc pietrele când ating fundul apei.

Hai să vedem, Antonio José Bolívar. Ce se-ntâmplă? Nu e prima oară când ai de-a face cu o fiară scoasă din minți. Ce te neliniștește? Așteptarea? Ai vrea s-o vezi chiar acum doborând ușa ca să se termine o dată pentru totdeauna? N-o să se-ntâmplesc una ca asta. Știi bine că nici un animal nu e atât de prost încât să dea buzna într-un bârlog străin. Și de ce ești atât de sigur că fiara te caută tocmai pe tine? Nu te gândești că, prin toată icsusința de care-a dat dovadă, s-ar putea hotărî să-i atace pe ceilalți din grup? Iar putea urmări și le-ar veni de hac, omorându-i unul câte unul, înainte de a mai apuca să ajungă în El Idilio. Știi bine că poate să facă asta și ar fi trebuit să-i avertizezi, spunându-le: „Nu vă îndepărtați unul de altul nici măcar cu un metru. Nu dormiți, petreceți-vă noaptea stând treji și numai pe malul râului”. Chiar și aşa, știi bine că fiarei i-ar fi ușor să-i pândească, să facă un singur salt, trântindu-l la pământ pe unul dintre ei și sfâșiindu-i beregata, iar înainte ca ceilalți să-și revină din sperietură, ea se va afla departe, ascunsă la loc sigur și pregătindu-și următorul atac. Crezi că tigroaica te socotește pe potriva ei? Nu fi trufaș, Antonio José Bolívar! Amintește-ți că nu ești vânător, pentru că tu însuți ai respins mereu calificativul asta, iar felinelor îi pândesc pe adevărații vânători, urmăresc mirosul fricii și al mădularelelor împietrite pe care îl emană adevărații vânători. Tu nu ești vânător. De multe ori i-ai auzit

pe locuitorii din El Idilio vorbind despre tine și numindu-te „Vânătorul” și le-ai răspuns că nu e adevărat, pentru că vânătorii ucid pentru a-și învinge echipa care-i scoate din minți și îi face să putrezească pe dinăuntru. De câte ori nu ai văzut ivindu-se tot felul de indivizi înfierbântați, înarmați până-n dinți, întrând în adâncul pădurii? Câteva săptămâni mai târziu apăreau din nou, aducând cu sine piei de urs, nutrii, șerpi boa, șopârle, pisici sălbatrice, dar niciodată nu veneau cu rămășițele unui adevărat rival ca tigroaica pe care o aştepți acum. I-ai văzut îmbătându-se criță lângă mormanul de piei numai pentru a-și ascunde echipa pe care le-o inspiră convingerea că vrăjmașul îi văzuse, îi adulmecase și îi disprețuise în imensitatea pădurii. E-adevărat că vânătorii se împuținează pe zi ce trece, pentru că animalele s-au îndreptat spre răsărit, trecând muntele înspăimântător de abrupt, departe, atât de departe, încât ultima anacondă văzută se află pe teritoriul brazilian. Dar tu ai văzut și ai vânat anaconde nu departe de-aici.

Prima dată a fost un act justițiar sau o răzbunare. Oricât de mult ai întoarce lucrurile pe toate părțile, tot nu reușești să vezi diferența. Reptila îl surprinsese pe fiul unui colonist în timp ce se îmbăia. Țineai la copilul său. Nu avea mai mult de doisprezece ani și anaconda l-a lăsat moale ca o cârpă. Îți amintești, bătrâne? I-ai luat urma într-o canoe, până când ai descoperit plaja unde se-ncălzea la soare. Atunci ai lăsat ca momeală câteva nutrii moarte și te-ai pus pe aşteptat. Pe vremea aia erai Tânăr, sprinten, și știai că de această sprinteneală depindea șansa de a nu ajunge la rândul tău hrană la ospățul zeiței apelor. Ai făcut o săritură frumoasă. Cu maceta în mâna. Ai mers la sigur când ai împlântat tăișul. Capul șarpelui a căzut pe nisip și înainte de a-l atinge făcusești al doilea salt, pentru a te pune la adăpost în spatele tufișurilor, în timp ce reptila se zbătea, biciuind pământul cu trupul ei vânjos. Unsprezece sau doisprezece metri de ură. Unsprezece sau doisprezece metri de piele măslinie cu inele negre, încercând să ucidă chiar și după ce murise.

A doua oară a fost un omagiu de recunoștință față de vraciul shuar care îți salvase viața. Îți amintești? Ai repetat trucul: ai lăsat carne pe plajă și ai aşteptat cocoțat într-un copac până când ai văzut-o că ieșe din apă. De data asta n-a mai fost loc pentru ură. O priveai cum înfulecă rozătoarele în timp ce pregăteai săgeata, învelindu-i vîrful ascuțit într-o pânză de păianjen, înmuindu-l mai apoi în curara, potrivind-o în sarbacană și țintind la baza craniului.

Reptila a fost lovită în plin de săgeată, s-a ridicat aproape în întregime și, din copacul în care stăteai la pândă, i-ai văzut ochii galbeni, pupilele verticale căutându-te cu o privire care nu a ajuns până la tine, fiindcă, după cum se știe, curara își face repede efectul.

A urmat un adevărat ritual, i-ai scos pielea, ai făcut cincisprezece, douăzeci de pași, iar maceta străpungea carne rece și trandafirie, care se umplea de nisip.

Îți amintești, bătrâne? Când le-ai dat pielea, shuarii au declarat că nu erai de-al lor, dar că erai de pe aceste meleaguri.

Tigrii nu-ți sunt nici ei străini, numai că nu ai omorât niciodată un pui,

fie el de tigru sau de altă jivină. Numai exemplare adulte, după cum spune legea shuarilor. Știi că tigrii sunt animale ciudate și imprevizibile. Nu sunt atât de puternici ca jaguarii, însă dau doavadă de o inteligență rafinată.

„Dacă urmărirea e prea usoară și te face să te simți sigur pe tine, înseamnă că tigrul îți pândește ceafa”, spun shuarii și nu se-nșală câtuși de puțin.

Odată, când ți-o ceruseră coloniștii, ai avut prilejul să observi şiretenia marii pisici vărgate. Un exemplar foarte puternic se ghiftua cu vacile și catărîi localnicilor și te-au rugat să le dai o mâna de ajutor. A fost o hăituială anevoieasă. Mai întâi, animalul s-a lăsat urmărit, călăuzindu-te până la poalele muntelui Condor, ținuturi acoperite de tufișuri pitice, ideale pentru vânătoarea la nivelul solului. Văzându-te prinț în capcană, ai încercat să scapi și să te-ntorci în hătișul pădurii, dar tigrul îți atinuse calea, arătându-se netemător, și nu ți-a lăsat timp să iezi pușca și să ochești. Ai tras de două sau de trei ori și nu l-ai nimerit, până când ai înțeles că felina voia să te obosească înainte de atacul decisiv. Te-a făcut să înțelegi astfel că știa să aștepte și poate chiar că munițiile tale erau insuficiente.

A fost o luptă dreaptă. Îți amintești, bătrâne? Așteptai fără să ți se clintească nici un mușchi de pe față, trăgându-ți palme pentru a-ți alunga somnul. Trei zile de așteptare până când tigrul s-a simțit în siguranță și a trecut la atac. A fost un truc excelent că ai așteptat întins la pământ și cu arma pregătită.

Dar de ce oare îți amintești toate astea? De ce oare tigroaică asta te pune pe gânduri? Poate pentru că semănați foarte mult? După patru asasinate știe la fel de mult despre oameni pe cât știi tu despre tigri. Sau poate că tu știi mai puțin decât ea. Shuarii nu omoară tigri. Carnea nu e comestibilă, iar pielea nu ajunge decât pentru câteva sute de podoabe pe care le poartă câteva generații de oameni. Shuarii! Ți-ar plăcea să fie unul dintre ei cu tine? Bineînțeles, fratele tău Nushino.

— Frate, mă urmărești?

Shuarul va tăgădui. Scuipând de mai multe ori, ca să te încredințeze că spune adevărul, o să-ți arate că puțin îi pasă de tăărășenia asta. Nu e treaba lui. Tu ești vânătorul alb, cel înzestrat cu pușcă, cel care distrugе moartea, înveninând-o cu durere. Fratele tău Nushino o să-ți spună că shuarii nu le ucid decât pe maimuțele izama, cele atât de leneșe.

— Și de ce, frate? Maimuțele tzanza nu fac decât să doarmă atârnate de copaci.

Înainte de a-ți răspunde, fratele tău Nushino o să tragă un pârt lung și sonor, în aşa fel încât nici o maimuță tzanza să nu îl audă când îți va povesti că, demult, o căpetenie shuar a devenit rea și săngeroasă. Îi omora pe shuarii buni fără nici un motiv, iar bătrâni i-au hărăzit moartea. Tnaupi, căpetenia săngeroasă, văzându-se încolțit, a luat-o la sănătoasa și a fost preschimbat în maimuță leneșă, dar, pentru că maimuțele se aseamănă atât de mult, e cu neputință să se știe în care dintre ele se ascunde indianul osândit. De astă trebuie omorâte toate.

— Așa se spune că a fost, va rosti scuipând pentru ultima oară fratele

Nushino înainte de a pleca, pentru că shuarii pleacă atunci când au terminat de spus o poveste, evitând astfel întrebările care dau naștere atâtorenciuni.

De unde îți vin toate gândurile astea? Haide, Antonio José Bolívar, bâtrâne! Sub ce plantă se ascund înainte de a ataca? Să te fi găsit oare echipa și să nu mai poți face nimic ca să te-ascunzi de ea? Dacă-i aşa, atunci ochii ei te văd, precum vezi tu revărsatul zorilor strecurându-se printre trestii.

După ce bău câteva cești mari de cafea, începu să se pregătească. Topi câteva lumânări și scufundă cartușele în seu. Le scoase apoi, lăsând ceară lichidă să picure până când cartușele rămaseră acoperite de un strat subțire. În felul acesta rămâneau uscate oricât de mult ar fi plouat.

Se unse pe frunte cu restul seului topit, acoperindu-și mai ales sprâncenele cu un fel de cozoroc de ceară, pentru ca apa să nu-i stânjenească privirea dacă s-ar fi văzut nevoit să înfrunte fiara într-un lumeniș.

La sfârșit verifică ascuțisul macetei și plecă în pădure să caute urmele.

Luându-se după semnele pe care le zărise cu o zi în urmă, începu prin a trasa o rază de două sute de pași numărăți din dreptul colibei către răsărit.

O dată ajuns în locul dorit, porni în semicerc spre sud-vest.

Descoperi câteva plante doborâte la pământ, cu tulpinile îngropate în noroi. Acolo se ascunse fiara înainte de a se furișa spre colibă, iar plantele strivite se vedea din loc în loc, pierzându-se pe un povârniș din pădure.

Trecu pe lângă semnele vechi și continuă să caute.

Îndărătul frunzelor mari de bananier sălbatic descoperi urmele de labe. Erau brazde adânci, ca niște pumni de om în toată firea și alături de ele găsi și alte detalii care stăteau mărturie pentru purtarea animalului.

Femela nu vâna. Tulpinile frânte chiar lângă urmele de labe contraziceau stilul de vânătoare al oricărei feline. Tigroaică dădea din coadă, frenetică până la nepăsare, stârnită de apropierea victimelor. Nu, nu vâna. Se mișca fiind încredințată că se află în fața unor specii mai puțin dotate.

Și-o închipui acolo, cu trupul zvelt, cu răsuflarea întretăiată, neliniștită, cu privirea fixă, împietrită, cu mușchii încordați, dând din coadă cu senzualitate.

— Bine, fiară deșteaptă, știi de-acum care-ți sunt mișcările. Nu mai trebuie să aflu decât unde ești.

I se adresase pădurii și primise în schimb răspunsul ploii.

Mărindu-și raza de acțiune, se îndepărta de coliba negustorului până când ajunse în dreptul unei ridicături de teren care îi îngăduia să vadă drumul străbătut. Erau acolo tufe pitice și dese, contrastând cu copacii înalți care l-ar fi apărat de un atac la nivelul solului. Se hotărî să lase în urmă movilița și să înainteze către apus, în direcția râului Yacuambi, care nu se afla departe.

Cu puțin înainte de amiază ploaia se opri și atunci intră în panică. Trebuia să plouă în continuare; altfel, apa ar fi început să se evapore și pădurea ar fi fost învăluită într-o pâclă deasă, din pricina căreia n-ar mai fi putut să respire și nici să vadă mai departe de lungul nasului.

Dintr-o dată, milioane de ace argintii străpunseră văzduhul, scăldând în lumină locurile asupra cărora se revărsau. Se afla încă într-un loc ferit de norii de aburi, luminat de razele soarelui care cădeau pe plantele ude. Se frecă la ochi blestemând printre dinți și, înconjurat de sute de curcubeuri efemere, se grăbi să iasă de-acolo înainte de a fi început temuta evaporare. Atunci o zări.

Alertat de zgometul unui șuviu neașteptat, se întoarse și o văzu îndreptându-se spre sud, la vreo cincizeci de metri distanță.

Se mișca încet, cu gura deschisă, biciuindu-și coastele cu coada. O măsură din ochi și își dădu seama că avea cel puțin doi metri lungime și că, ridicată pe labele dindărăt, depășea statura unui câine ciobănesc.

Fiera dispără îndărătul unei tufe și aproape imediat apără din nou. De data asta se îndrepta spre nord.

— Cunosc vicleșugul ăsta. Dacă vrei să stau aici, cu-atât mai bine, rămân pe loc. Nici tu n-o să vezi nimic printre norii de abur, îi strigă și se adăposti îndărătul unui trunchi de copac.

Imediat după oprirea ploii apărură și Tânțarii. Trecu să la atac căutând buze, pleoape, orificii. Insectele acestea minuscule se strecu în nas, în urechi, printre firele de păr. Luă cât putu de repede o țigară, o desfăcu, o mestecă și se unse pe față și pe brațe cu pasta aceea amestecată cu salivă.

Din fericire, ploaia nu se oprișe pentru multă vreme și începu din nou să toarne cu găleata, cu și mai mare furie. Totul reîntră în normal și nu se mai auzea decât zgometul apei printre frunze.

Tigroaica se mai arăta de câteva ori, mișcându-se mereu pe traectoria nord-sud.

Bătrânul o privea cu luare-aminte. Urmărea mișcările animalului pentru a descoperi în ce loc din pădure făcea cale-ntoarsă pentru a ajunge exact în același punct dinspre nord, reîncepându-și plimbarea provocatoare.

— Aici sunt. Eu sunt Antonio José Bolívar Proafio și singurul lucru care îmi prisosește e răbdarea. Ești un animal ciudat, nu încape nici o îndoială. Mă-ntreb dacă purtarea ta e intelligentă sau numai disperată. De ce nu-mi dai târcoale și nu încerci să simulezi atacul? De ce nu mergi spre răsărit, pentru ca eu să te urmez? Te tot plimbi de la miazănoapte la miazăzi, faci cale-ntoarsă la apus și o iezi de la capăt. Mă crezi chiar atât de prost? Îmi ații calea spre râu. Asta e planul tău. Vrei să mă vezi fugind în pădure și să mă urmărești. Nu sunt chiar atât de nătărău, draga mea. Iar tu nu ești chiar aşa de intelligentă pe cât credeam.

Îi studia mișcările și de câteva ori fusese cât pe-aci să tragă, dar nu o făcuse. Știa că trebuie să o nimerească definitiv și fără greș. Dacă o rănea numai, tigroaica nu i-ar fi lăsat timp să-și încarce din nou arma, și s-ar fi putut chiar ca pușca lui veche să-i joace feste, slobozind două cartușe deodată.

Orele treceau și, când începuse să se întunece, își dădu seama că fiara nu încerca să îl facă să se îndrepte spre răsărit. Voia să-l silească să rămână acolo, în locul în care se afla, aşteptând căderea întunericului pentru a se năpusti asupra lui.

Bătrânul socoti că mai avea la dispoziție o oră de lumină, timp în care trebuia să plece, să ajungă la malul râului și să caute un loc sigur unde să se pună la adăpost.

Așteptă ca tigroaică să-și încheie drumul spre miazăi și să se întoarcă de unde plecase. Și atunci o luă la fugă spre râu.

Ajunsă într-o zonă netedă, care-i îngădui să câștige timp și o străbătu cu pușca la piept. Cu puțin noroc avea să ajungă pe malul râului, înainte ca tigroaică să descopere că încercase să evadeze. Știa că, nu departe de-acolo, avea să dea peste tabăra părăsită de căutătorii de aur, unde s-ar fi putut refugia.

Se bucură când auzi zgomotul râului. Era aproape. Pentru a ajunge pe mal nu mai trebuia decât să coboare un povârniș de vreo cincisprezece metri acoperit cu ferigi, când îl atacă fiara.

Probabil că, dându-și seama că încercase să fugă, tigroaică se mișcase cu asemenea repeziciune, încât reușise să îl ajungă din urmă și mersese pe un drum paralel, fără ca el să o vadă, până când bătrânul se trezise cu ea alături.

Îl împinse cu labele dinainte, iar bătrânul se rostogoli pe povârniș în jos. Amețit, se ridică, apucă maceta cu amândouă mâinile și așteptă atacul final.

Sus, pe marginea povârnișului, tigroaică dădea din coadă frenetic. Urechile ei mici fremătau, captând toate zgomitele pădurii, însă nu ataca.

Surprins, bătrânul se duse încet și își recuperă pușca.

— De ce nu ataci? Ce joc mai e și asta?

Armă pușca și ochi. De la distanța aceea nu putea da greș. Tigroaică nu îslăbea din ochi. Deodată, trase un răget trist și obosit și se întinse pe labe.

Răspunsul abia auzit al masculului răsună de foarte aproape și nu îi fu greu să-l găsească.

Era mai mic decât femela și se întinsese la adăpostul unui copac uscat. Pielea i se lipise de oase și o coapsă îi fusese sfârtecată de alice. Abia respira și se vedea că agonia era îngrozitor de dureroasă.

— Asta voiai? Să-l împușc pentru a-i curma suferința? strigă bătrânul către tigroaică, iar ea se ascunse printre plante.

Se apropie de masculul rănit și îl lovi ușor cu palma peste cap. Animalul deschise cu greu pleoapele și, examinând cu grijă rana, bătrânul văzu că începuseră să îl mănânce furnicile.

Îndreptă țeava puștii spre pieptul animalului.

— Îmi pare rău, prietene. Străinul astă dinastem ne-a distrus viața tuturor.

Și apăsa pe trăgaci.

Nu o vedea pe tigroaică, dar simțea că se ascunde sus, lăsându-se pradă unei disperări asemănătoare, poate, celei omenești.

Încărcă arma și plecă linștit spre malul râului. Mersese cam o sută de metri când o văzu coborând să-și întâlnăscă masculul mort.

Când ajunsă la tabăra părăsită de căutătorii de aur era aproape întuneric și descoperi că apa doborâse coliba de trestii. Se uită de jur împrejur și se bucură când zări o canoe cu fundul zgâriat răsturnată pe plajă.

Tot acolo găsi și un sac cu felii de banană uscată, își umplu buzunarele și se vârî sub canoe. Pietrele care se aflau acolo nu aveau nici urmă de apă pe ele. Răsuflă usurat când se văzu tolănit cu fața-n sus, cu picioarele întinse și la loc sigur.

— Ai avut noroc, Antonio José Bolívar. Căzătura aia putea să-ți frângă toate oasele. Noroc cu salteaua de ferigi.

Își aşeză arma și maceta lângă el. Canoea era destul de înaltă pentru a o lua în cârcă dacă ar fi vrut să înainteze sau să se întoarcă. Avea cam nouă metri lungime și era zgâriată de pietrele ascuțite aduse de curenti.

Așezat comod, se îndestulă cu câteva felii de banană uscată și își aprinse o țigară de foi, pe care o fumă cu o adevărată voluptate. Era foarte obosit și nu peste multă vreme îl cuprinse somnul.

Avu un vis ciudat. Se făcea că avea trupul vopsit în culorile schimbătoare ale șarpelui boa și se aşezase cu fața spre râu pentru a se bucura de efectele natemei.

Înaintea lui se mișca ceva, în aer, printre frunze, pe suprafața apei liniștite, pe fundul râului. Ceva care părea să aibă toate formele și în același timp se hrănea cu toate aceste forme. Se schimba neîncetat, fără a le îngădui ochilor lui halucinați să se obișnuiască fie și cu una dintre ele. Brusc lua forma unui papagal, se preschimba apoi într-un pește enorm, fară oase, care sărea cu gura deschisă și înghițea luna, căzând înapoi în apă cu brutalitatea unui zăgan care se năpustește asupra unei ființe omenești. Acest ceva nu avea o formă precisă, ușor de definit, dar orice formă ar fi luat, păstra strălucirea neprihănitoare a unei perechi de ochi galbeni.

— E propria ta moarte care se deghizează pentru a te surprinde. Dacă face asta, e pentru că nu îți-a sosit încă ceasul să pleci. Vâneaz-o, îi poruncează vrăjitorul shuar, trăgându-l cu cenușă rece pe tot trupul lui înfricoșat.

Și forma aceea cu ochi galbeni se mișca în toate părțile. Se depărta, până când era înghițită de linia verde, ștearsă și mereu aproape a orizontului, și păsările dădeau din aripi cu sporită bucurie, ducându-și mai departe mesajul de tihă și împlinire.

După o vreme însă apărea din nou, sub forma unui nor negru aducător de furtună și o ploaie de ochi galbeni neprihăniți se revărsa asupra pădurii tropicale, agățându-se de ramuri și liane, scăldând întreaga junglă într-o tonalitate de un galben incandescent care îl împingea încă o dată în brațele frenziei friciei și febrei. Voia să strige, dar liliacii vestitori de teamă îi mușcău limba cu dinții lor ascuțiti. Voia să fugă, dar șerpi subțiri și înaripați i se înfășurau în jurul gleznelor. Voia să ajungă la coliba lui și să se ascundă în portretul care îl înfățișa alături de Dolores Encarnacion del Santísimo Sacramento Estupinán Otavalo și să lase în urmă, o dată pentru totdeauna, acele meleaguri mustind de ferocitate. Însă ochii aceia galbeni erau pretutindeni și îi ațineau calea, erau pretutindeni în același timp, ca acum bunăoară, când îi simțea deasupra canoei, iar aceasta se mișca, fremăta sub greutatea aceluia trup care păsea pe pielea lui de lemn.

Își ținu răsuflarea ca să-și dea seama ce se-ntâmplă.

Nu. De-acum nu mai era pe tărâmul viselor. Tigroaică chiar era acolo, se

plimba pe canoe și, cum lemnul era foarte neted, lustruit de apa care curgea neîncetat, fiara se folosea de gheare pentru a-și croi drum de la proră la pupa, făcându-l să audă de aproape răsuflarea ei neliniștită.

Curgerea râului, ploaia și pașii tigroaicei erau singurele lui repere din univers. Noua atitudine a fiarei îl obliga să gândească mai repede. Femela îi demonstrase că era mult prea intelligentă ca să-și închipui că el avea să accepte provocarea și să iasă de sub canoe pentru a o înfrunta în plină beznă.

Ce capcană mai era și asta? Să fi fost adevărat ce spuneau shuarii despre mirosl felinelor? „Tigrul simte mirosl de mort pe care mulți oameni îl răspândesc fără să știe”.

Câteva picături și imediat după aceea un suvol urât miroitor se amestecă cu apa de ploaie care pătrundea prin spărturile canoei.

Bătrânul înțelese că animalul era înnebunit. Urina pe el. Îl însemna că pe o pradă, socotindu-l mort înainte de a-l înfrunta.

Așa se scurseră câteva ore lungi și grele, până când o dâră de lumină răzbătu în refugiu lui.

El dedesubt, stând pe spate și verificând încărcatura puștii și tigroaica deasupra, plimbându-se neîncetat, cu mișcări tot mai bruste și mai nervoase.

După lumină își dădu seama că era cam pe la amiază când o simți că se hotărăște să coboare. Atent, așteptă să se miște din nou, când un zgromot într-o parte a canoei îl făcu să-și dea seama că tigroaica surma printre pietrele pe care era aşezată ambarcațiunea.

Văzând că nu răspunde provocării, femela se hotărâse să intre în ascunzătoarea lui.

Târându-se pe spate, se retrase în celalătă parte a canoei, reușind să se ferească de ghearele care tocmai apăruseră și care loveau orbește.

Cu pușca lipită de piept înălță capul și trase.

Văzu săngele țâșnind din laba animalului. Tot atunci simți o durere sfredelitoare în piciorul drept, care îi dovedea că nu-și depărtase suficient picioarele și mai multe alice îi pătrunseseră în căpută. Erau chit. Amândoi răniți. O auzi îndepărându-se și, ajutându-se de macetă ridică puțin canoea, numai cât s-o vadă, la vreo sută de metri depărtare, lingându-și laba rănită.

Atunci reîncărcă arma și dintr-o singură mișcare răsturnă canoea.

Ridicându-se, rana îi produse o durere cumplită, iar fiara, surprinsă, se întinse pe pietre, calculând atacul.

— Sunt aici. Hai să isprăvim odată jocul ăsta blestemat.

Se auzi strigând cu glas străin, fără să fie sigur dacă vorbise în limba shuarilor sau în castiliană, o văzu alergând pe plajă ca o săgeată vărgată, fără să-i pese de laba rănită.

Bătrânul se propti bine pe picioare, iar tigroaica, aflată acum la vreo cinci metri depărtare de el, se năpusti într-un salt uriaș asupră-i, arătându-și ghearele și colții.

O forță necunoscută îi porunci să aștepte clipa în care fiara se află în aer. Atunci apăsa pe trăgaci și tigroaica se opri în văzduh, cu trupul frânt, prăbușindu-se mai apoi, cu pieptul sfârtecat de cele două focuri de alice.

Antonio José Bolívar Proafio înaintă cu băgare de seamă. Se apropie de animalul răpus și se înfioră văzând că aicele o hăcuiseră. Pieptul era o vânătaie enormă, iar din spate ieșeau măruntaiele și bucăți de plămâni.

Era mai mare decât crezuse când o văzuse prima oară. Zveltă și sprintenă, era un animal mândru, splendid, o capodoperă a cărei negrăită frumusețe nu putea fi nici măcar gândită.

Bătrânul o mângâie, uitând de durerea provocată de piciorul rănit, și plânse rușinat, simțindu-se nevrednic, înjosit și nicidcum biruitor în această luptă.

Cu ochii înecați de lacrimi și de ploaie, împinse trupul animalului până pe mal, iar apa îl purtă în adâncul pădurii, spre locurile neatinse de omul alb, spre întâlnirea cu Amazonul, spre curenții care aveau să-l sfâșie, folosindu-se de pumnale de piatră, salvându-l pentru totdeauna de jivinele nedemne.

Imediat după aceea azvârli mânișos pușca și o văzu scufundându-se în râu, cu umilință. Bestie de metal care înfricoșea toate viețuitoarele.

Antonio José Bolívar Proafio își scoase placă dentară, o înveli în batistă și, fără a-nceta să-l blestemă pe străinul din pricina căruia începuse tragedia, pe primar, pe căutătorii de aur, pe toți cei care batjocoreau neprihănirea Amazoniei, reteză dintr-o singură lovitură de macetă o creangă groasă și, sprijinindu-se în ea, purceșe la drum către El Idilio, către coliba lui, în căutarea romanelor ce vorbeau despre dragoste în cuvinte atât de frumoase, care uneori îl ajutau să uite cruzimea oamenilor.

Artatore, Yugoslavia, 1987
Hamburg, Germania, 1988